

ცენტრალური ზონისთვის ატმოსფერული
ჰაერის ხარისხის მართვის 2023-2025
წლების გეგმის
2023 წლის მონიტორინგის ანგარიში

სარჩევი

მოკლე შეჯამება.....	3
შესავალი	5
ზოგადი პროგრესი.....	6
დეტალური პროგრესი 1.1 ამოცანასთან დაკავშირებით	12
დეტალური პროგრესი 1.2 ამოცანასთან დაკავშირებით	15
დეტალური პროგრესი 1.3 ამოცანასთან დაკავშირებით	17
დეტალური პროგრესი 1.4 ამოცანასთან დაკავშირებით	19
გამოწვევები და რეკომენდაციები.....	21
კონსოლიდირებული სტატუსანგარიში	23

მოკლე შეჯამება

საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 7 აგვისტოს N1431 განკარგულებით დამტკიცებული ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის 2023-2025 წლების გეგმა ცენტრალური ზონისთვის წარმოადგენს სექტორული მიმართულების პოლიტიკის დოკუმენტს. გეგმა მიზნად ისახავს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და მართვის ცენტრალურ ზონაში, რომელიც მოიცავს ქვემო და შიდა ქართლის რეგიონსა და მცხეთის მუნიციპალიტეტს, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესებას.

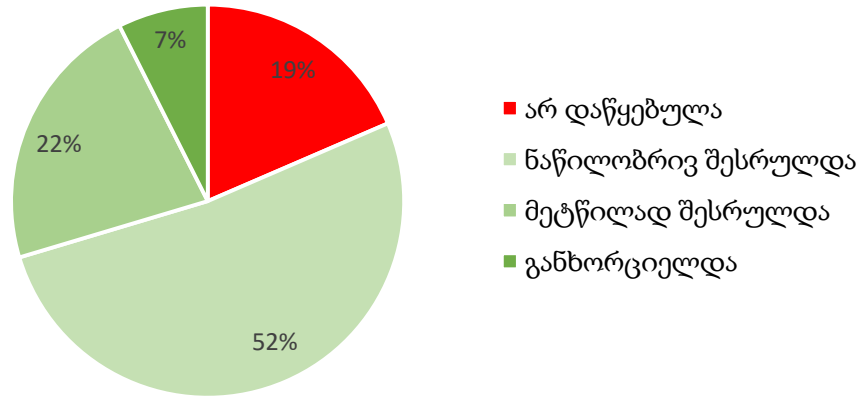
წინამდებარე ანგარიში მოიცავს სამოქმედო გეგმის აქტივობების შესრულების შესახებ ინფორმაციას 2023 წლის 1 იანვრიდან - 2023 წლის 31 დეკემბრამდე პერიოდს. ანგარიშის პროექტი განხილული და შეთანხმებულ იქნა ცენტრალური ზონის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშემწყობი სამუშაო ჯგუფის წევრების მიერ.

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის შედეგად მიღებული მაჩვენებლების მიხედვით, ცენტრალური ზონაში საბაზისო დონესთან შედარებით ატმოსფერული ჰაერის ხარისხობრივი მდგომარეობა გაუმჯობესებულია, თუმცა ეს გაუმჯობესება არ ასახულა გავლენის ინდიკატორზე. კერძოდ, ქ. რუსთავეში უმცირესი მყარი ნაწილაკების PM₁₀-ისა და PM_{2.5}-ის კონცენტრაცია 2022 წელთან შედარებით შემცირდა შესაბამისად 25% და 11%-ით, რაც დიდწილად გამოწვეულია მსხვილი სამრეწველო ობიექტების მხრიდან დაწესებული საკანონმდებლო რეგულაციების უკეთესი აღსრულებით. შედეგად, 2023 წლისთვის ადგილზე მყარი ნაწილაკების კონცენტრაცია მცირედით აღემატება ზღვრულად დასაშვებ ნორმას. აღსანიშნავია, რომ აზოტის დიოქსიდის კონცენტრაცია კვლავაც აღემატება ზღვრულად დასაშვებ ნორმას ცენტრალური ზონაში მონიტორინგის 4 პუნქტზე. სხვა დამბინძურებლების, მათ შორის მძიმე ლითონების და ბენზ(ა)პირენის კონცენტრაციები კი ნორმის ფარგლებშია.

2023 წელს მიღწეულ იქნა გეგმის 1.4 ამოცანის შედეგის ინდიკატორის სამიზნე მაჩვენებელი, გარემოსდაცვითი ცნობიერების დონის ამაღლების ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 659-მა მონაწილემ. აგრეთვე, სამრეწველო ობიექტების მიერ ჰაერდაცვითი მოთხოვნების უკეთ აღსრულებისა და აირმტვერდამჭერი სისტემების (ფილტრები) გამართვის შედეგად, რასაც ხელი შეუწყო გეგმის ფარგლებში გაწეულმა საზედამხედველო ღონისძიებებმა, მნიშვნელოვანი პროგრესი დაფიქსირდა სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნივთიერებების გაფრქვევების შემცირების კუთხით (1.1 ამოცანა). გაფრქვეული მყარი ნივთიერების მასა დაახლოებით 50%-ით შემცირდა და 8 800 ტონა შეადგინა. ამ ეტაპზე არ არის ხელმისაწვდომი ინფორმაცია 2023 წელს ტრანსპორტის სექტორიდან ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შესახებ (1.2 ამოცანა), თუმცა აზოტის დიოქსიდის მონიტორინგის შედეგები მეტყველებს, რომ მდგომარეობა უცვლელია საჭიროა დამატებითი ძალისხმევა ეროვნულ დონეზე. ამ მხრივ აღსანიშნავია საანგარიშო პერიოდში ქვეყანაში ავტომობილის ემისიის ევრო 5 სტანდარტის დანერგვა და კატალიზატორის ექსპორტის აკრძალვა. 2023 წელს გაუმჯობესდა ცენტრალურ ზონაში ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის სისტემა, თუმცა ეს გაუმჯობესება არ ასახულა 1.3 ამოცანის შედეგის ინდიკატორზე.

2023 წლის მდგომარეობით განხორციელდა გეგმის აქტივობათა 7% (2 აქტივობა), მეტწილად შესრულდა - 22% (6 აქტივობა) და ნაწილობრივ შესრულდა - 52% (14 აქტივობა). საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმის აქტივობების განხორციელების პროგრესმა შეადგინა 33%.

გეგმის აქტივობების განხორციელების დონე 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით



ამოცანების ჭრილში განხორციელებული აქტივობების მიხედვით მნიშვნელოვანი პროგრესი შეინიშნება 1.4 ამოცანაში, ხოლო პასუხისმგებელი უწყებების ჭრილში მნიშვნელოვანი წინსვლა აქვთ მარნეულის და ბოლნისის მუნიციპალიტეტებს და სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს.

საანგარიშო პერიოდში გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სისტემის გაძლიერების მიმართულებით გადაიდგა მნიშვნელოვანი ნაბიჯები. განხორციელდა 374 ობიექტის 475 ინსპექტირება. დაიწყო ამტვერებადი მასალის დამუშავების, განთავსებისა და ტრანსპორტირების პროცესის ზედამხედველობა. 2023 წლის 4 სექტემბრიდან ქ. რუსთავში ხორციელდება ავტოტრანსპორტიდან ხილული გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლი. ცენტრალურ ზონაში ასევე განხორციელდა საავტომობილო საწვავის ხარისხის კონტროლი.

2023 წელს ცენტრალურ ზონაში მოეწყო 13 რეკრეაციული ზონა, 57 500 მ²-ზე მეტი გზა და 13 500 მ² ტროტუარი, დაირგო 4 100 ძირი ხე-მცენარე. მოეწყო საზოგადოებრივი ტრანსპორტის 19 გაჩერება და შექმნილ იქნა 44 ავტობუსი, მათ შორის 20 ავტობუსი ქ. რუსთავისთვის.

ქ. რუსთავს დაემატა ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგური და ჩატარდა ჯანმრთელობაზე ჰაერის დაბინძურების ზემოქმედების საპილოტე კვლევა. ცენტრალური ზონიდან გადამზადდა 375 პედაგოგი და 222 აღმზრდელი/მეთოდისტი გარემოსდაცვით საკითხების სკოლებსა და სკოლამდელ დაწესებულებებში ინტეგრირების მიზნით.

მრეწველობიდან მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების პრევენციისთვის საჭიროა აქტიური საზედამხედველო საქმიანობის გაგრძელება. აუცილებელია ამტვერებადი მასალების დამუშავების, განთავსებისა და ტრანსპორტირების ეფექტური ზედამხედველობა და ქუჩების სველი წესით დამუშავება, რაც გამოწვევას წარმოადგენდა საანგარიშო პერიოდში. ჰაერის აზოტის დიოქსიდის დაბინძურების შესამცირებლად აუცილებელია დამატებითი აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელება.

შესავალი

საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 7 აგვისტოს N1431 განკარგულებით დამტკიცებული ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის 2023-2025 წლების გეგმა ცენტრალური ზონისთვის წარმოადგენს სექტორული მიმართულების პოლიტიკის დოკუმენტს. გეგმა მიზნად ისახავს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესებას ცენტრალურ ზონაში, რომელიც მოიცავს შემდეგ მუნიციპალიტეტებს: ხაშურის, ქარელის, გორის, კასპის, მცხეთის, ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრიწყაროს, მარნეულის, წალკის და თვითმმართველ ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტი. აღნიშნული მიზნის შესაბამისად სამოქმედო გეგმა აერთიანებს ოთხ ამოცანას, რომელთა განხორციელებაზე პასუხისმგებლები არიან საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებები, სხვა სამთავრობო უწყებები და ქ. რუსთავის, მარნეულის და ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერია. ეს ამოცანებია:

- 1) ამოცანა 1.1 - ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შემცირება
- 1) ამოცანა 1.2 - ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებებიდან დაბინძურების შემცირება
- 1) ამოცანა 1.3 - ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის გაუმჯობესება
- 1) ამოცანა 1.4 - ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ ცნობიერების ამაღლება

წინამდებარე მონიტორინგის ანგარიში მოიცავს სამოქმედო გეგმის ამოცანებისა და აქტივობების შესრულების შესახებ დეტალურ ინფორმაციას 2023 წლის 1 იანვრიდან - 2023 წლის 31 დეკემბრამდე პერიოდში. ასევე ანგარიში მოიცავს განხორციელებულ აქტივობებს 2023 წლის 1 იანვრამდეც, თუკი აღნიშნული საქმიანობა განგრძობითია და იგი მნიშვნელოვანია 2023 წელს მიღწეული შედეგის საჩვენებლად.

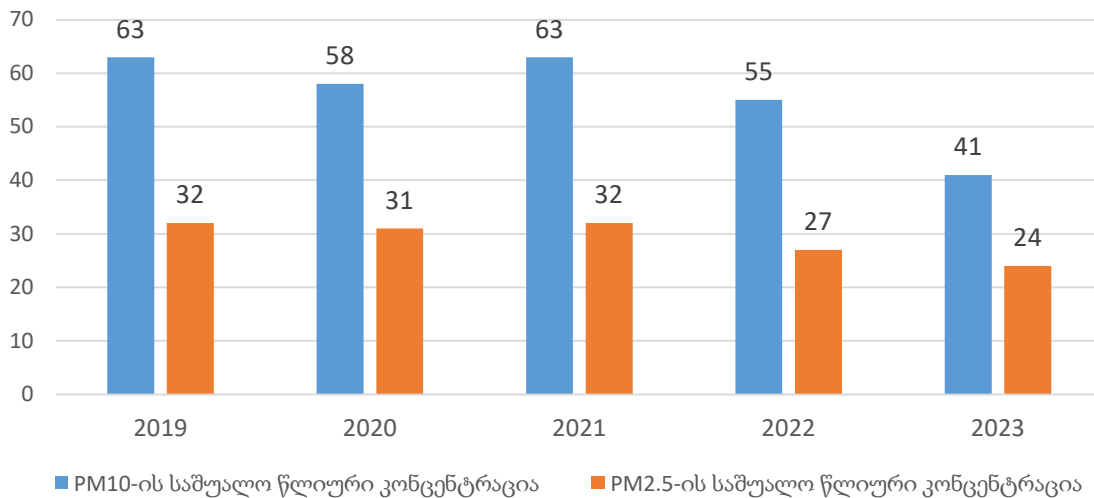
მონიტორინგის ანგარიში შემუშავდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტის ატმოსფერული ჰაერის სამმართველოს კოორდინირებით პასუხისმგებელი უწყებებისგან მიღებული სტატუს ანგარიშების საფუძველზე. ანგარიში შესაბამისობაშია „პოლიტიკის დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 20 დეკემბრის N629 დადგენილებით განსაზღვრულ წლიური ანგარიშის შემუშავების მეთოდოლოგიასთან.

ანგარიშის პროექტი განხილული და შეთანხმებულ იქნა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2022 წლის 31 ოქტომბრის N2-812 ბრძანების საფუძველზე შექმნილი ცენტრალური ზონის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშემწყობი სამუშაო ჯგუფის წევრების მიერ.

ზოგადი პროგრესი

როგორც უკვე აღინიშნა სამოქმედო გეგმა მიზნად ისახავს ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესებას, რაც გულისხმობს ყველა ძირითადი მავნე ნივთიერების, განსაკუთრებით კი უმცირესი ზომის მყარი ნაწილაკების (PM₁₀, PM_{2.5}) საშუალო კონცენტრაციის ზღვრულად დასაშვები ნორმების ფარგლებში მოქცევას. მონიტორინგის შედეგად მიღებული 2023 წლის მაჩვენებლების ანალიზით ირკვევა, რომ ცენტრალურ ზონაში, კერძოდ ქ. რუსთავში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხობრივი მდგომარეობა საბაზისო დონესთან შედარებით გაუმჯობესებულია, თუმცა ეს გაუმჯობესება არ ასახულა გავლენის ინდიკატორზე, რადგან გაუმჯობესების მიუხედავად მყარი ნაწილაკების საშუალო წლიური კონცენტრაცია მცირედით მაინც აჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ ნორმას.

ქ. რუსთავში მყარი ნაწილაკების საშუალო წლიური კონცენტრაცია 2019-2023 წლებში



უმცირესი მყარი ნაწილაკების საშუალო წლიური კონცენტრაციები შემცირდა, კერძოდ PM₁₀-ის საშუალო წლიურმა კონცენტრაციამ შეადგინა 41 მკგ/მ³, ხოლო PM_{2.5}-ისამ - 24 მკგ/მ³, რაც შესაბამისად 25% და 11%-ით ნაკლებია საბაზისო 2022 წელთან შედარებით, ხოლო 2019 წელთან შედარებით - 35%-ით და 25%-ით. გაუმჯობესებული საშუალოწლიური ხარისხობრივი მაჩვენებლები სავარაუდოდ განპირობებულია მსხვილი სამრეწველო ობიექტების მხრიდან დაწესებული საკანონმდებლო რეგულაციების უკეთესი აღსრულებით, ნაწილობრივ კი საწარმოთა ნაწილის ფუნქციონირების დროებითი შეჩერებით. შედეგად, 2023 წლისთვის ადგილზე მყარი ნაწილაკების კონცენტრაცია მცირედით (PM₁₀ – 1 მკგ/მ³-ით, ხოლო PM_{2.5} - 4 მკგ/მ³-ით) აღემატება ზღვრულად დასაშვებ ნორმას. ნორმებს (35 დღე) აღემატება PM₁₀-ის დღიური კონცენტრაციის გადაჭარბების შემთხვევები, რომელმაც ჯამში 2023 წელს 97 დღე შეადგინა და მათ შორის 35 იყო განპირობებული სინოპტიკური პროცესებით (საქართველოს ტერიტორიაზე უდაბნოს მტვრის ნაწილაკების შემცველი ჰაერის მასების გავრცელებით). თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ 2022 წელთან შედარებით (187 გადაჭარბება) ეს მაჩვენებელი ასევე მნიშვნელოვნად გაუმჯობესებული - განახევრებულია.

რაც შეეხება, სხვა გავლენის ინდიკატორებს, ცენტრალურ ზონაში აზოტის დიოქსიდის კონცენტრაცია კვლავაც აღემატება ზღვრულად დასაშვებ ნორმას მონიტორინგის 4 პუნქტზე, მათ შორის ქ. რუსთავის - 2 (კლდიაშვილის ქ. და კოსტავას ქ. N19) და ქ. მარნეულისა და ქ. ხაშურის ჰაერის ხარისხზე დაკვირვების თითო-თითო პუნქტზე. ქ. რუსთავში აზოტის დიოქსიდის კონცენტრაციამ შეადგინა 54 მკგ/მ³ და 48 მკგ/მ³, ქ. მარნეულში - 57 მკგ/მ³, ხოლო ქ. ხაშურში - 49 მკგ/მ³. სხვა დამბინძურებლების, მათ შორის მძიმე ლითონების და ბენზ(ა)პირენის კონცენტრაციები კი ნორმის ფარგლებშია ქ. რუსთავის ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატურ სადგურზე.

2023 წელს ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგი განხორციელდა ქ. რუსთავში მდებარე ავტომატური მონიტორინგის სადგურზე. აგრეთვე, 120 ინდიკატორული გაზომვა ჩატარდა ცენტრალური ზონის 8 ქალაქის 21 წერტილში, რომლის ფარგლებში აღებულ იქნა აზოტის დიოქსიდის 72, ოზონის 36 და ბენზოლის 12 სინჯი.

მიზანი	N	გავლენის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი 2022 წელი	სამიზნე მაჩვენებელი 2025 წელი	მაჩვენებელი 2023 წლისთვის
ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესება	1.1	ცენტრალურ ზონაში მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა, სადაც უმცირესი ზომის მყარი ნაწილაკების (PM10, PM2.5) საშუალო წლიური კონცენტრაცია აჭარბებს ნორმას	1	0	1
	1.2	ცენტრალურ ზონაში მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა, სადაც NO2-ის საშუალო წლიური კონცენტრაცია აჭარბებს ნორმას	4	3	4
	1.3	ცენტრალურ ზონაში მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა, სადაც SO2-ის, CO-ს, O3-ის, Pb-ის, Cd-ის, As-ის, Ni-ის, C6H6-ის და C20H12-ის საშუალო კონცენტრაცია აჭარბებს ნორმას	0	0	0

სამოქმედო გეგმის ამოცანებიდან 2023 წელს სრულად იქნა მიღწეული 1.4 ამოცანის შედეგის ინდიკატორის სამიზნე მაჩვენებლები. კერძოდ, საანგარიშო წელს გარემოსდაცვითი ცნობიერების დონის ამაღლების ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 659-მა მონაწილემ. აგრეთვე, საბაზისო წელთან შედარებით მნიშვნელოვანი პროგრესი დაფიქსირდა 1.1 ამოცანის სამიზნე მაჩვენებლების მიღწევის კუთხით, რასაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვს გეგმის მიზნების მისაღწევად. კერძოდ, სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნივთიერებების გაფრქვევა მნიშვნელოვნად, დაახლოებით 50%-ით შემცირდა და 8 800 ტონა შეადგინა. აღნიშნული ძირითადად წარმოადგენს ადგილზე არსებული სამრეწველო ობიექტების მიერ ჰაერდაცვითი მოთხოვნების უკეთ აღსრულებისა და აირმტვერდამჭერი სისტემების (ფილტრები) გამართვის შედეგს, რასაც თავის მხრივ ხელი შეუწყო გეგმის ფარგლებში საზედამხედველო აქტივობების განხორციელებამ. ამ ეტაპზე ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტ თვითმონიტორინგს დაქვემდებარებული მოქმედი 35 საწარმოდან სამინისტროს ელექტრონულ სისტემაში ჩართულია 21 საწარმო. იმისთვის რომ სრულად მიღწეულ იქნას 1.1 ამოცანის შედეგის

ინდიკატორი, საჭიროა ჰაერში გაფრქვეული ნივთიერებების მასა კიდევ შემცირდეს დაახლოებით 2 550 ტონით, რისთვისაც აუცილებელია დაწესებული საკანონმდებლო რეგულაციების აღსრულების კუთხით ხარვეზების აღმოფხვრა და მსხვილი საწარმოების მხრიდან გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულება.

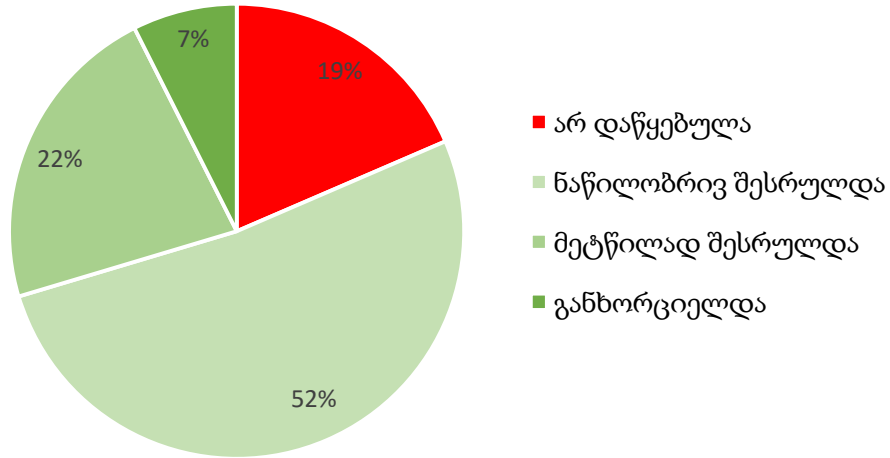
რაც შეეხება 1.2 ამოცანას, რომელიც მიზნად ისახავდა ცენტრალურ ზონაში ტრანსპორტიდან გამონახოლქვის შემცირებას, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის პერიოდულობიდან გამომდინარე ამ ეტაპზე არ არის ხელმისაწვდომი ინფორმაცია 2023 წლისთვის. მიუხედავად ამისა აზოტის დიოქსიდის კონცენტრაციის მონიტორინგის შედეგები მეტყველებს, რომ მდგომარეობა არ გაუმჯობესებულა და საჭიროა დამატებითი აქტივობების დაგეგმვა და დროული განხორციელება ეროვნულ დონეზე. ამ მხრივ აღსანიშნავია, რომ საანგარიშო პერიოდში ქვეყანაში დაინერგა ავტომობილის ემისიის ევრო 5 სტანდარტი და 2024 წლის 1 იანვრიდან აიკრძალა სტანდარტთან შეუსაბამო M1 და M2 კატეგორიის ავტომობილების რეგისტრაცია. ასევე, 3-წლიანი აკრძალვა დაწესდა კატალიზატორის ექსპორტზე. საანგარიშო პერიოდში ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასების სისტემა გაუმჯობესდა, თუმცა ეს გაუმჯობესება არ ასახულა 1.3 ამოცანის შედეგის ინდიკატორზე, რადგან ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ახალი ავტომატური სადგური ქსელს დაემატა ქ. რუსთავში, სადაც საბაზისო წელსაც განთავსებული იყო სადგური.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	სამიზნე მაჩვენებელი	მაჩვენებელი 2023 წლისთვის
1.1 ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შემცირება	ცენტრალურ ზონაში სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მყარი ნივთიერებების მასა	18 340 ტონა	6 245 ტონა	8 800 ტონა
1.2 ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებებიდან გამონახოლქვის შემცირება	ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტიდან აზოტის დიოქსიდის (NO ₂) გაფრქვევების წლიური რაოდენობა შეწონილი ავტომობილების რაოდენობასთან	13.7 კგ/ერთ	11.5 კგ/ერთ	არ არის ხელმისაწვდომი
1.3 ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის გაუმჯობესება	ცენტრალურ ზონაში დასახლებული პუნქტების რაოდენობა, სადაც ხორციელდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ავტომატური მონიტორინგი	1	4	1
1.4 ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	ცენტრალურ ზონაში ჩატარებული გარემოსდაცვითი ღონისძიებების მონაწილეთა რაოდენობა	230	500	659

2023 წელს სამოქმედო გეგმის ფარგლებში დაგეგმილი 27 აქტივობიდან მიმდინარეობდა 22 აქტივობის განხორციელება. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით განხორციელდა სამოქმედო გეგმის აქტივობათა 7% (2 აქტივობა). აგრეთვე, საანგარიშო პერიოდის დასასრულს

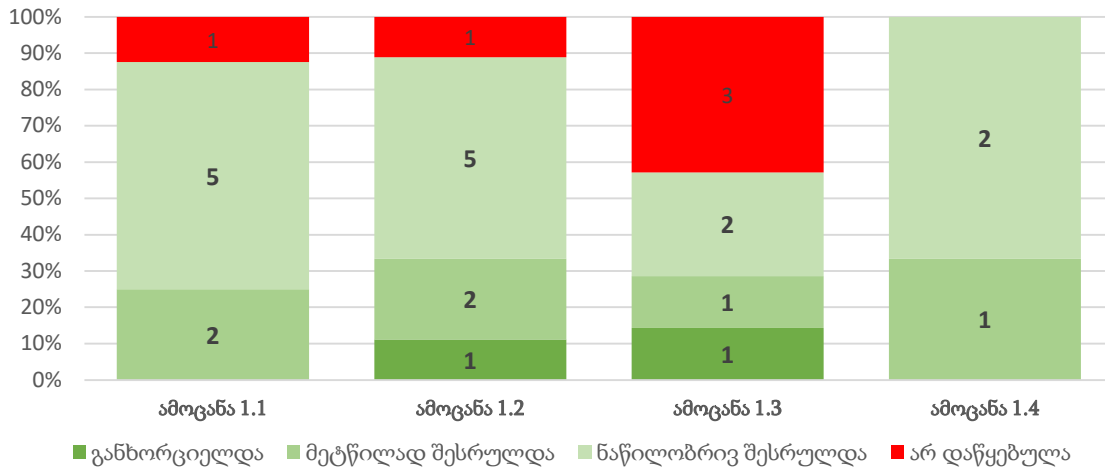
მეტწილად შესრულდა აქტივობების 22% (6 აქტივობა), ხოლო ნაწილობრივ შესრულდა - 52% (14 აქტივობა). საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმის აქტივობების განხორციელების პროგრესმა შეადგინა 33%.

გეგმის აქტივობების განხორციელების დონე 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით



ამოცანების ჭრილში განხორციელებული აქტივობების მიხედვით მნიშვნელოვანი პროგრესი შეინიშნება 1.4 ამოცანაში, რომლის აქტივობები 43%-ითაა შესრულებული.

სამოქმედო გეგმის განხორციელების დონე ამოცანების ჭრილში

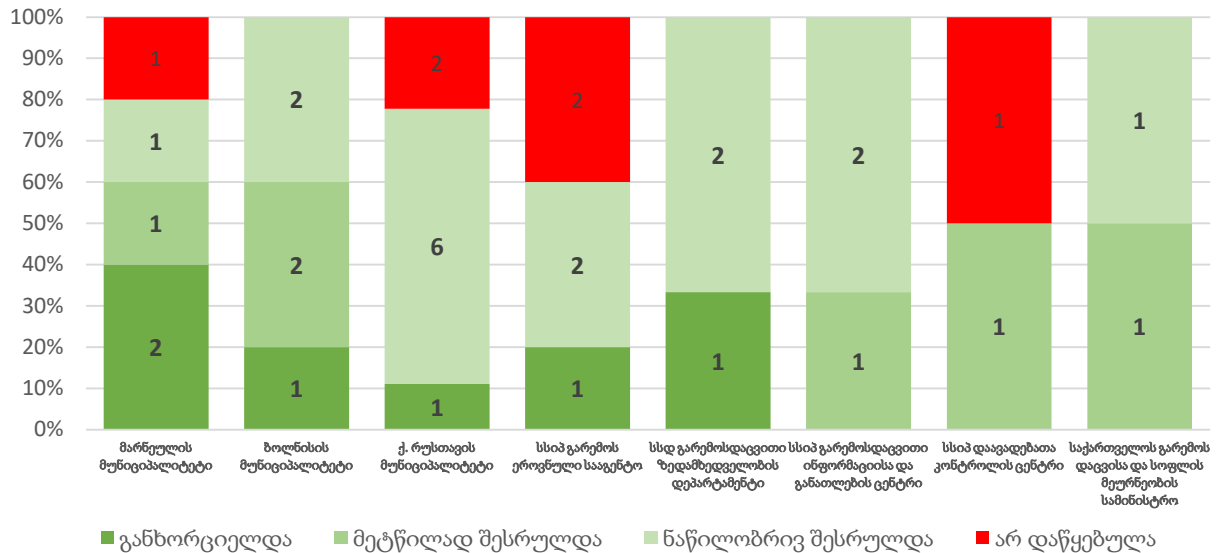


სამოქმედო გეგმის განხორციელების პროგრესი ამოცანების
ჭრილში, %



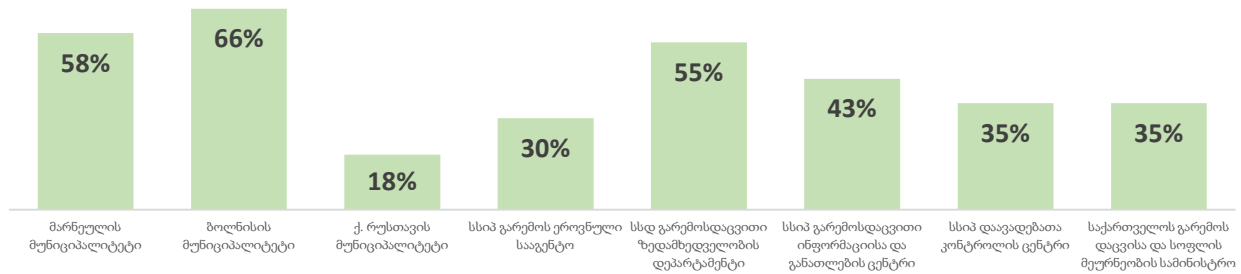
პასუხისმგებელი უწყებების ჭრილში აღსანიშნავია, რომ მარნეულის და ბოლნისის მუნიციპალიტეტებმა და სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტმა დაგეგმილი აქტივობები ნახევარზე მეტად შეასრულეს¹.

სამოქმედო გეგმის განხორციელების დონე პასუხისმგებელი უწყებების
ჭრილში



¹ დიაგრამაზე არ არის მოცემული უწყებები, რომელთაც მხოლოდ 1 აქტივობა აქვს გეგმაში.

სამოქმედო გეგმის განხორციელების პროგრესი პასუხისმგებელი უწყებების ჭრილში, %



საანგარიშო პერიოდში განხორციელებულ მნიშვნელოვან აქტივობებს შორის აღსანიშნავია ცენტრალურ ზონაში გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სისტემის გაძლიერების მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯები. კერძოდ, განხორციელდა 374 საქმიანობის სუბიექტის 475 ინსპექტირება, მათ შორის, 28 გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმება. ამასთანავე, ცენტრალური ზონის მუნიციპალიტეტებმა დაიწყეს ამტვერებადი მასალის დამუშავების, განთავსებისა და ტრანსპორტირების წესების ზედამხედველობა. 2023 წლის 4 სექტემბრიდან ქ. რუსთავში ხორციელდება ავტოტრანსპორტიდან ხილული გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლი, რომლის ფარგლებში გამოწერილია 430 საჯარიმო ქვითარი. ცენტრალურ ზონაში 7 ნავთობსაცავზე და 27 ავტოგასამართ სადგურზე ასევე განხორციელდა საავტომობილო საწვავის ხარისხის შემოწმება.

ცენტრალურ ზონაში განხორციელებული ინფრასტრუქტურული აქტივობებიდან აღსანიშნავია, რომ 2023 წელს მოეწყო 13 რეკრეაციული ზონა, რეაბილიტირდა 57 500 მ²-ზე მეტი გზის საფარი და 13 500 მ²-ზე მეტი ტროტუარი, დაირგო 4 100 ძირი ხე-მცენარე. საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განვითარების მიმართულებით, მოეწყო 19 გაჩერება. ცენტრალური ზონის მუნიციპალიტეტებისთვის შეძენილ იქნა 44 ერთეული ავტობუსი, მათ შორის 20 ავტობუსი ქ. რუსთავისთვის.

ქ. რუსთავს დაემატა ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ახალი ავტომატური სადგური. დაიწყო ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვები ქ. გარდაბანში. ჩატარდა ქ. რუსთავში ჯანმრთელობაზე ჰაერის დაბინძურების ზემოქმედების საპილოტე კვლევა. ცენტრალური ზონიდან გადამზადდა 375 პედაგოგი და 222 აღმზრდელი/მეთოდისტი „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ და „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“ საგანმანათლებლო პროგრამების სასკოლო და სკოლამდელ დაწესებულებებში ინტეგრირების მიზნით.

სამრეწველო სექტორიდან მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების პრევენციისთვის საჭიროა აქტიური საზედამხედველო საქმიანობის გაგრძელება. სათანადო ყურადღება უნდა დაეთმოს აგრეთვე დაბინძურების სხვა წყაროებს. აუცილებელია ამტვერებადი მასალების დამუშავების, განთავსებისა და ტრანსპორტირების ეფექტური ზედამხედველობა და ქუჩების სველი წესით დამუშავება, რაც გამოწვევას წარმოადგენდა საანგარიშო პერიოდში. ცენტრალური ზონაში

ჰაერის აზოტის დიოქსიდის დაბინძურების შესამცირებლად გეგმაში არსებული აქტივობების განხორციელებასთან ერთად აუცილებელია დამატებით აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელება ეროვნულ დონეზე.

დეტალური პროგრესი 1.1 ამოცანასთან დაკავშირებით

ამოცანა 1.1 - ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შემცირება

პროგრესი - ამოცანის დონე:

2023 წელს ცენტრალურ ზონაში სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მყარი ნივთიერებების მასა საბაზისო დონესთან, 2021 წელთან შედარებით მნიშვნელოვნად, დაახლოებით 50%-ით შემცირდა და 8 800 ტონა შეადგინა. აღნიშნული ძირითადად წარმოადგენს ადგილზე არსებული სამრეწველო ობიექტების მიერ ჰაერდაცვითი მოთხოვნების უკეთ აღსრულებისა და აირმტვერდამჭერი სისტემების (ფილტრები) გამართვის შედეგს, რასაც თავის მხრივ ხელი შეუწყო სამოქმედო გეგმის აქტივობამ, საკანონმდებლო მოთხოვნების აღსრულების მიზნით ინსპექტირების ღონისძიებების გააქტიურებამ და უწყვეტი ზედამხედველობის შესაძლებლობების გაზრდამ. ზემოაღნიშნული შემცირება ნაწილობრივ ასევე გამოწვეულია ცალკეული სამრეწველო ობიექტების მიერ ფუნქციონირების შეჩერებით, რაც ერთი მხრივ განაპირობა 2021 წელს განახლებული საკანონმდებლო მოთხოვნების აღსრულების გააქტიურებულმა ზედამხედველობამ, ხოლო მეორე მხრივ, საერთაშორისო ბაზარზე ფეროშენადნობების ფასის კლებამ, რის შედეგად ცენტრალურ ზონაში მდებარე ფეროშენადნობების საწარმოების უმრავლესობამ დროებით შეაჩერა წარმოება. ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტ თვითმონიტორინგს დაქვემდებარებული 55 ობიექტიდან საანგარიშო პერიოდის მიწურულს მოქმედია 35 საწარმო, რომელთა შორის 21 საწარმოა დარეგისტრირებული სამინისტროს ელექტრონულ სისტემაში, 6 საწარმოს - დამონტაჟებული, ხოლო 2 საწარმოს შექმნილი აქვს თვითმონიტორინგის ხელსაწყო.

თუმცა იმ ფონზე, რომ ფიქსირდებოდა ხარვეზები მსხვილი საწარმოების მიერ დაწესებული რეგულაციების დროული აღსრულებისა და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულების კუთხით, ჰაერში მყარი ნივთიერებების გაფრქვევების დაგეგმილი შემცირება ვერ იქნა მიღწეული. 2023 წელს ჰაერში გაფრქვევების ინსტრუმენტული მეთოდით უწყვეტი თვითმონიტორინგის ვალდებულების შეუსრულებლობისთვის (ასკ მუხლი 76¹) ცენტრალურ ზონაში 8 სამრეწველო ობიექტი დაჯარიმდა. აგრეთვე, 12 საწარმო დაჯარიმდა ან მიმდინარეობს ადმინისტრაციული საქმისწარმოება უწყვეტ თვითმონიტორინგის ფარგლებში მავნე ნივთიერებათა ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების გადამეტების გამო.

იმისთვის, რომ სრულად შევასრულოთ სამოქმედო გეგმის საკვანძო ამოცანა, საჭიროა ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული ნივთიერებების მასა საბაზისო დონესთან შედარებით შემცირდეს დაახლოებით 66%-ით ნაცვლად 50%-ისა, რისთვისაც აუცილებელია მსხვილი საწარმოო ობიექტების მხრიდან დაწესებული რეგულაციების

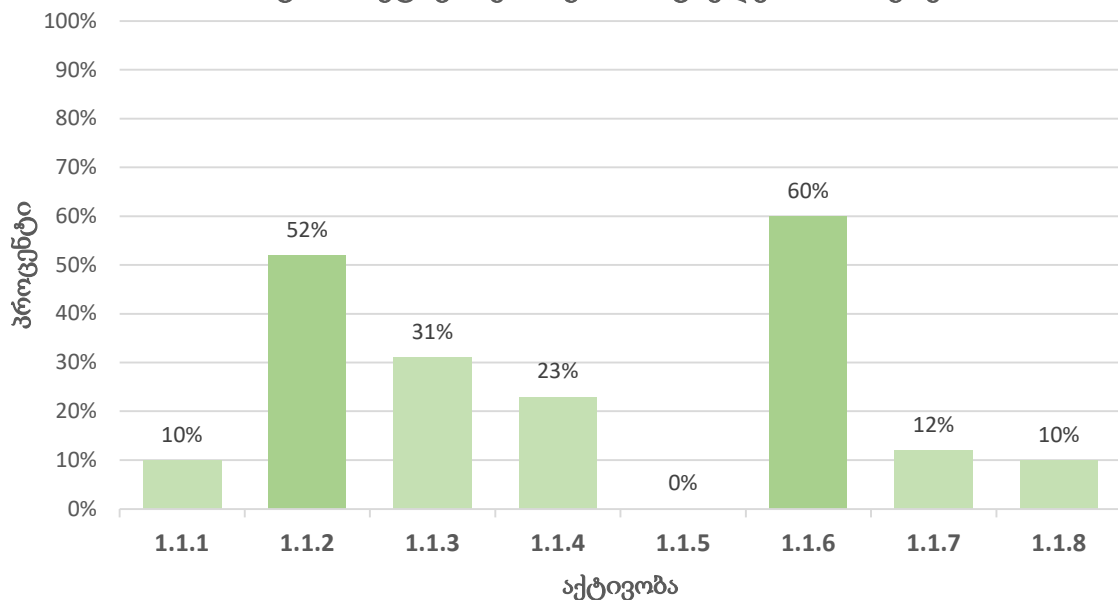
სრულად აღსრულება და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულება, აგრეთვე, აღნიშნული ობიექტების მიერ ინვესტიციების გაღება აირმტვერდამჭერი სისტემების გამართვისა და გაფრქვევების უწყვეტი თვითმონიტორინგის სისტემების დანერგვისთვის. უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა აღნიშნული მიმართულებით ცენტრალურ ზონაში არსებული საწარმოების აბსოლუტურ უმრავლესობას გააქტიურებული აქვს მუშაობა, რაც გამოხატულია მათ მიერ გარემოსდაცვითი დოკუმენტაციის მოწესრიგებაში, საწარმოო პროცესის გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობებთან შესაბამისობაში მოყვანაში, აირმტვერდამჭერი სისტემების გამართვისა და გაფრქვევების უწყვეტი თვითმონიტორინგის სისტემების შექმნა-დანერგვაში.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი 2021 წელი	სამიზნე მაჩვენებელი 2025 წელი	მაჩვენებელი 2023 წლისთვის
1.1 ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შემცირება	ცენტრალურ ზონაში სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მყარი ნივთიერების მასა	18 340 ტონა	6 245 ტონა	8 800 ტონა

პროგრესი - აქტივობის დონე:

2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, 1.1 ამოცანის 8 აქტივობიდან 2 აქტივობა განხორციელდა მეტწილად, 5 - ნაწილობრივ, ხოლო 1 აქტივობის განხორციელება არ დაწყებულა. აქტივობების შესრულების პროგრესმა შეადგინა 25%. აქტივობები ძირითადად განხორციელდა ადმინისტრაციული, საბიუჯეტო და დონორული დაფინანსებით. სამოქმედო გეგმის ფარგლებში 1.1 ამოცანის განსახორციელებლად გამოყოფილი 63 164 999 ლარიდან საანგარიშო პერიოდში დაიხარჯა 15 629 671 ლარი.

1.1 ამოცანის აქტივობების განხორციელების პროგრესი



1.1 ამოცანის ფარგლებში 2023 წელს გატარებული აქტივობებიდან აღსანიშნავია ცენტრალურ ზონაში გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის სისტემის გაძლიერების მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯები. კერძოდ, საანგარიშო პერიოდში ცენტრალურ ზონაში გზდ-ს მიერ განხორციელდა 374 ობიექტის 475 ინსპექტირება, მათ შორის, 28 გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმება (1.1.3). ამასთანავე, ცენტრალური ზონის მუნიციპალიტეტებმა 2023 წელს დაიწყეს საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 152⁵-152⁹ მუხლებით გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ფაქტების ზედამხედველობა (1.1.2). აღნიშნული პროცესი საანგარიშო პერიოდში ძირითადად ატარებდა პრევენციულ ხასიათს და მოხდა იმ პირების გაფრთხილება/ინფორმირება, რომელიც აწარმოებს ამტვერებადი მასალის დამუშავებას, განთავსებასა და ტრანსპორტირებას.

1.1 ამოცანის ფარგლებში განხორციელებული ინფრასტრუქტურული აქტივობებიდან აღსანიშნავია, რომ საავტომობილო გზის საფარი გაუმჯობესდა 57 500 მ² ფართობზე (1.1.4). ასევე, შესწავლილ იქნა რუსთავის ჭალის ტყის მდგომარეობა და შემუშავდა მისი განვითარების სტრატეგია (1.1.6).

რისკები:

როგორც უკვე აღინიშნა, ამოცანის განსახორციელებლად და მისი შედეგის ინდიკატორის სამიზნე მაჩვენებლის მისაღწევად აუცილებელია მსხვილი საწარმოო ობიექტების მხრიდან დაწესებული რეგულაციების აღსრულება და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულება, რაც მოითხოვს აღნიშნული ობიექტების მიერ ინვესტიციების გაღებას. იმ შემთხვევაში, თუკი მსხვილი სამრეწველო ობიექტები არ უზრუნველყოფენ კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების სრულად შესრულებას სამოქმედო გეგმის გავლენის 1.1 ინდიკატორის სამიზნე მაჩვენებელიც ვერ იქნება მიღწეული და ცენტრალურ ზონის ქ. რუსთავში მტვრის უმცირესი ნაწილაკების საშუალო წლიური კონცენტრაცია ვერ მოექცევა ნორმის ფარგლებში.

აქტივობების დონეზე, საყურადღებოა, რომ მყარი ნაწილაკებით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების თვალსაზრისით ცენტრალური ზონის ცხელ წერტილში - ქ. რუსთავში ქუჩების სველი წესით დასუფთავება არ განხორციელებულა შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალების არქონის გამო (1.1.5). აღნიშნული გარემოება ქმნის ნეგატიურ მოლოდინს ჰაერის მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შერბილების კუთხით, განსაკუთრებით თუკი მხედველობაში მივიღებთ გეგმის ფარგლებში ადგილზე გათვალისწინებულ საავტომობილო გზის მშენებლობისა და სხვა ინფრასტრუქტურულ სამუშაოებს. ასევე, დროულად უნდა მოხდეს ინვესტიციების მოძიება სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის საფუძველზე რუსთავის ჭალის ტყის განსავითარებლად (1.1.6).

შემდგომი ნაბიჯები:

2024 წელს გაგრძელდება 1.1 ამოცანის ფარგლებში გეგმით გათვალისწინებული ყველა აქტივობის განხორციელება. კერძოდ:

-) გაგრძელდება სამრეწველო ობიექტების და ამტვერებადი სამშენებლო მასალების შენახვა-დისტრიბუციის პროცესის ინსპექტირება;

- ⌋ განისაზღვრება ის საქმიანობები, რომლებიც მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების მნიშვნელოვან წყაროს წარმოადგენენ და შემუშავდება მათთვის კონკრეტული, სავალდებულოდ შესასრულებელი ქმედებები;
- ⌋ გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურული და ქ. რუსთავში იაღლუჯის მთის გამწვანების სამუშაოები. შემუშავდება რუსთავის ჭალის ტყის განვითარების დეტალური გეგმა;

დეტალური პროგრესი 1.2 ამოცანასთან დაკავშირებით

ამოცანა 1.2 - ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებებიდან დაბინძურების შემცირება

პროგრესი - ამოცანის დონე:

ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის პერიოდულობიდან გამომდინარე 2023 წლის გაფრქვევების შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომი იქნება მხოლოდ 2025 წლის თებერვალში. ამ ეტაპზე კი განახლებულია ინფორმაცია 1900-2022 წლისთვის, რომლის ფარგლებში ასევე განახლდა საბაზისო მონაცემი.

2022 წელს საბაზისო 2021 წელთან შედარებით ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებათა რაოდენობა 14%-ით, 245 ათასიდან 290 ათასამდე გაიზარდა, თუმცა არ შეცვლილა აზოტის ოქსიდების გაფრქვევების რაოდენობა, რაც ძირითადად განპირობებულია ბოლო წლებში ავტომობილთა იმპორტში ახალი და უფრო სუფთა ავტომობილების გაზრდილი წილით. შესაბამისად, ინდიკატორის მაჩვენებელი გაუმჯობესდა და ერთ ავტომობილზე გადათვლით წლიურად ჰაერში 13 კგ აზოტის ოქსიდები გაიფრქვა.

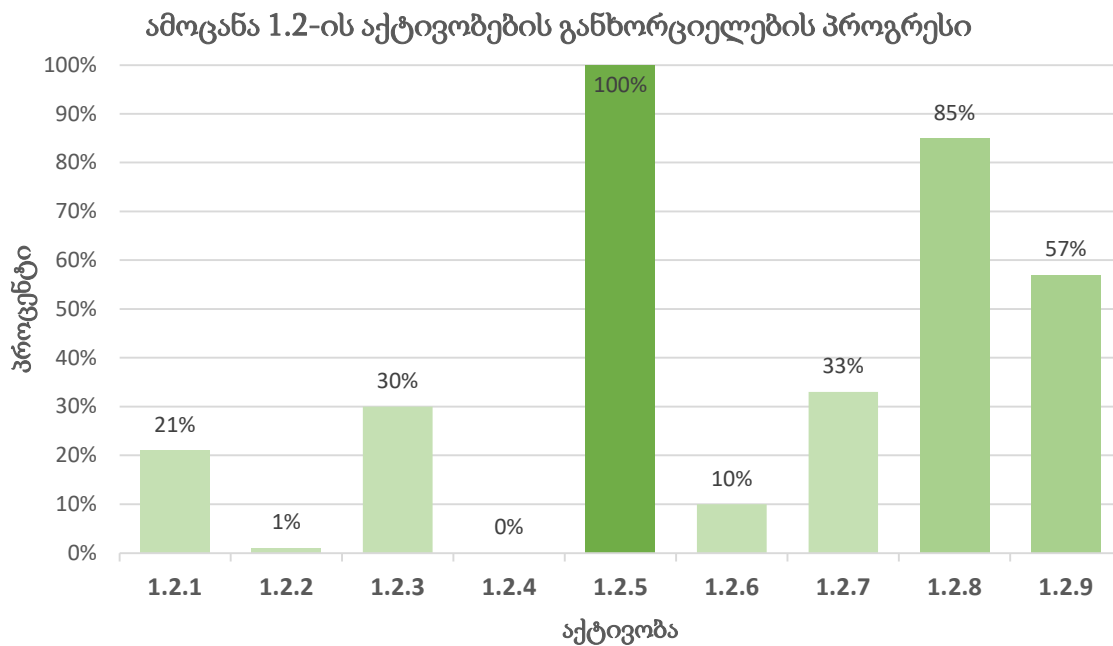
მიუხედავად 2023 წლის გაფრქვევის მონაცემების არარსებობისა, ფაქტია, აზოტის დიოქსიდით დაბინძურება ურბანულ დასახლებებსა და საავტომობილო მაგისტრალბთან რჩება ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად ცენტრალური ზონაში და ზოგადად ქვეყანაში, რაზეც მოწმობს ცენტრალურ ზონაში ჩატარებული ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვები შედეგები. როგორც უკვე აღინიშნა, აზოტის დიოქსიდის (NO₂) საშუალო წლიურმა კონცენტრაცია კვლავაც 4 დაკვირვების პუნქტზე აღემატება ზღვრულად დასაშვებ ნორმას. აზოტის დიოქსიდით დაბინძურების პრობლემის გადასაწყვეტად სამოქმედო გეგმის ფარგლებში გათვალისწინებულ აქტივობებთან ერთად საჭიროა დამატებითი, უფრო ამბიციური აქტივობების დაგეგმვა და დროული განხორციელება ეროვნულ დონეზე. ამ მხრივ აღსანიშნავია 2023 წელს ავტომობილის ემისიის ევრო 5 სტანდარტის შემოღება და მის საფუძველზე 2024 წლის 1 იანვრიდან სტანდარტთან შეუსაბამო მსუბუქი ავტომობილებისა (M1) და მიკროავტობუსებისთვის (M2), ხოლო 2025 წლის 1 იანვრიდან - სატვირთო ავტომობილებისა (N1, N2, N3) და ავტობუსებისთვის (M3) რეგისტრაციის აკრძალვა. ასევე 3-წლიანი აკრძალვა დაწესდა კატალიზური კონვერტორის (ე.წ. კატალიზატორის) ექსპორტზე.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	სამიზნე მაჩვენებელი	მაჩვენებელი 2022 წლისთვის
---------	-----------------------------	----------------------	---------------------	---------------------------

		2021 წელი	2025 წელი	
1.2 ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებებიდან გამონაბოლქვის შემცირება	ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტიდან აზოტის დიოქსიდის (NO ₂) გაფრქვევების წლიური რაოდენობა შეწონილი ავტომობილების რაოდენობასთან	13.7 კგ/ერთ	11.5 კგ/ერთ	13.0 კგ/ერთ

პროგრესი - აქტივობის დონე:

1.2 ამოცანის 9 აქტივობიდან 1 აქტივობა სრულად, 2 - მეტწილად, 5 კი ნაწილობრივ განხორციელდა, ხოლო 1 აქტივობის განხორციელება არ დაწყებულა. აქტივობების შესრულების პროგრესმა შეადგინა 37%. აქტივობები განხორციელდა ადმინისტრაციული და საბიუჯეტო ხარჯებით. სამოქმედო გეგმის ფარგლებში 1.1 ამოცანის განხორციელებლად გამოყოფილი 22 156 300 ლარიდან საანგარიშო პერიოდში დაიხარჯა 2 607 508 ლარი.



საანგარიშო პერიოდში განხორციელებული აქტივობებიდან აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის 4 სექტემბრიდან ქ. რუსთავში ხორციელდება ავტოსატრანსპორტის გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლი, რომლის ფარგლებში გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ გამოწერილია 430 საჯარიმო ქვითარი ხილული გამონაბოლქვის მქონე სატრანსპორტო საშუალების მართვისთვის (1.2.5). ცენტრალურ ზონაში 7 ნავთობსაცავზე და 27 ავტოგასამართ სადგურზე ასევე განხორციელდა საავტომობილო საწვავის ხარისხის შემოწმება (1.2.7).

ცენტრალურ ზონაში ფეხით გადაადგილების ინფრასტრუქტურა გაუმჯობესდა 13 500 მ² ფართობზე (1.2.1), რეაბილიტირდა 13 რეკრეაციული ზონა, მათ შორის 12 მარნეულის მუნიციპალიტეტში, ხოლო 1 - ქ. რუსთავში (1.2.9). დაირგო 4 100 ერთეული ხე-მცენარე (1.2.8).

მოწყობის საზოგადოებრივი ტრანსპორტის 19 გაჩერება (1.2.3). მიუხედავად იმისა, რომ გეგმა არ ითვალისწინებდა აქტივობას ცენტრალურ ზონაში საზოგადოებრივი ტრანსპორტის გაუმჯობესების მიმართულებით, აღსანიშნავია, რომ საანგარიშო პერიოდში ცენტრალური ზონის მუნიციპალიტეტებისთვის შექმნილ იქნა 44 ერთეული ევრო 5 სტანდარტის ავტობუსი, მათ შორის 20 ავტობუსი ქ. რუსთავისთვის.

რისკები:

აზოტის დიოქსიდის ნორმაზე გადაჭარბებული კონცენტრაციის მიზეზია მოძველებული ავტოპარკი და ავტომობილების მზარდი რაოდენობა. როგორ უკვე აღინიშნა, პრობლემის მოსაგვარებლად ცენტრალურ ზონაში განსახორციელებელ აქტივობებთან ერთად საჭიროა გაგრძელდეს დამატებითი აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელება ეროვნულ დონეზე, რომელიც ერთი მხრივ უზრუნველყოფს არსებული ავტოპარკის ტექნიკურ გამართულობას, ხოლო მეორე მხრივ, ახალი ავტომობილებში გაზრდის უფრო სუფთა და ახალი ავტომობილების წილს. ასევე საჭიროა გაგრძელდეს/გაფართოვდეს ავტოტრანსპორტის გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლი ურბანულ დასახლებებში და დროულად დაინერგოს სატვირთო ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის კონტროლი საერთაშორისო მნიშვნელობის გზებზე, რაც წარმოადგენს მნიშვნელოვან ღონისძიებას ავტოტრანსპორტიდან დაბინძურების შესამცირებლად.

შემდგომი ნაბიჯები:

2024-2025 წლებში 1.2 ამოცანის ფარგლებში გაგრძელდება გეგმით გათვალისწინებული შემდეგი აქტივობები:

- 1) დაინერგება სატვირთო ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის კონტროლი საერთაშორისო მნიშვნელობის გზებზე და განხორციელდება საავტომობილო საწვავის ხარისხის კონტროლი.
- 2) გაგრძელდება ინფრასტრუქტურული ღონისძიებები ცენტრალურ ზონაში გადაადგილების ალტერნატიული ფორმების განსავითარებლად, რაც მოიცავს ფეხით, ველოსიპედით, საზოგადოებრივი ტრანსპორტით და ელექტრომობილებით გადაადგილების მიზნით ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას.
- 3) გაგრძელდება მწვანე ინფრასტრუქტურული სამუშაოებიც, რათა შერბილდეს აზოტის დიოქსიდით დაბინძურების შედეგები. კერძოდ, შეიქმნება რეკრეაციული ზონები და განთავსდება მწვანე ნარგავები.

დეტალური პროგრესი 1.3 ამოცანასთან დაკავშირებით

ამოცანა 1.3 - ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის გაუმჯობესება

პროგრესი - ამოცანის დონე:

2023 წელს საბაზისო დონესთან შედარებით ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების

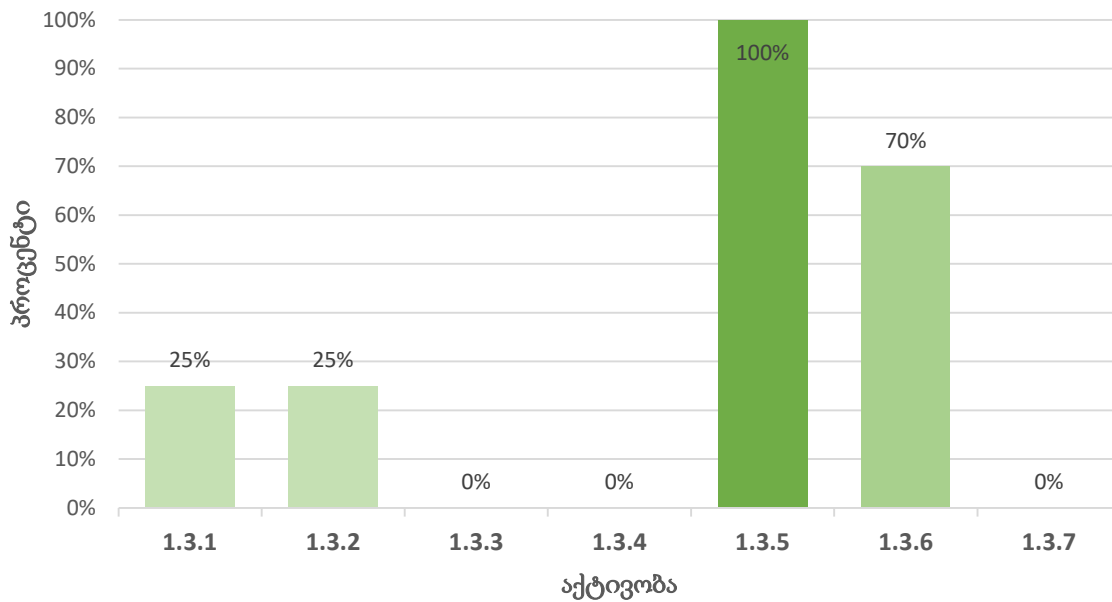
სისტემა გაუმჯობესდა, თუმცა ეს გაუმჯობესება არ ასახულა 1.3 ამოცანის შედეგის ინდიკატორზე, რადგან ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ახალი ავტომატური სადგური ქსელს დაემატა ქ. რუსთავში, სადაც საბაზისო წელსაც განთავსებული იყო სადგური.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი 2022 წელი	სამიზნე მაჩვენებელი 2025 წელი	მაჩვენებელი 2023 წლისთვის
1.3 ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის გაუმჯობესება	ცენტრალურ ზონაში დასახლებული პუნქტების რაოდენობა, სადაც ხორციელდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ავტომატური მონიტორინგი	1	4	1

პროგრესი - აქტივობის დონე:

1.3 ამოცანის ფარგლებში დაგეგმილი 7 აქტივობიდან 1 შესრულდა სრულად, 1 შესრულდა მეტწილად, 2 - ნაწილობრივ, ხოლო 3 აქტივობის შესრულება არ დაწყებულა. შესრულების პროგრესმა შეადგინა 31%. აქტივობები ძირითადად განხორციელდა დონორული დაფინანსებით და განსახორციელებლად გათვალისწინებული 3 441 951 ლარიდან პირველ საანგარიშო წელს დაიხარჯა 636 926 ლარი.

ამოცანა 1.3-ის აქტივობების განხორციელების პროგრესი



1.3 ამოცანის ფარგლებში ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასების სისტემის გაუმჯობესების თვალსაზრისით აღსანიშნავია, რომ ქ. რუსთავს დაემატა ახალი, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის მეორე ავტომატური სადგური, რომელზეც მძიმე მეტალების და ბენზ(ა)პირენის მონიტორინგის მიზნებითვის ასევე განთავსდა გრავიმეტრული ხელსაწყო (1.3.1; 1.3.2). აგრეთვე, ცენტრალურ ზონაში გაფართოვდა ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების ქსელი და დაიწყო მონიტორინგი ქ. გარდაბანში (1.3.4).

ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების სისტემის გაუმჯობესების თვალსაზრისით კი აღსანიშნავია, რომ ჩატარდა ქ. რუსთავში ჯანმრთელობაზე ჰაერის დაბინძურების ზემოქმედების საპილოტე კვლევა, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის რაოდენობრივი კვლევის ინსტრუმენტის - AirQ+ გამოყენებით.

რისკები:

ვინაიდან 1.3 ამოცანის ფარგლებში გეგმით გათვალისწინებული აქტივობების განხორციელება დამოკიდებულია დონორულ დახმარებაზე, საჭიროა შესაბამის მხარდაჭერის პროექტებში გეგმით გათვალისწინებული აქტივობების პრიორიტიზაცია და მათი დროულად დაწყება/განხორციელება.

შემდგომი ნაბიჯები:

2024-2025 წლებში 1.2 ამოცანის ფარგლებში დონორული მხარდაჭერით განხორციელდება გეგმით გათვალისწინებული შემდეგი აქტივობები:

-) გაფართოვდება ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი და ავტომატური სადგურები განთავსდება ქ. ბოლნისში, ქ. გორსა და გარდაბნის მუნიციპალიტეტის სოფელ თაზაქენდში;
-) შემუშავდება ცენტრალური ზონის ჰაერის ხარისხის მოდელი და ჩატარდება ქ. რუსთავში მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების წილის დადგენის შესახებ კვლევა;
-) გამოქვეყნდება ქ. რუსთავში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების საპილოტე კვლევის შედეგები

დეტალური პროგრესი 1.4 ამოცანასთან დაკავშირებით

ამოცანა 1.4 - ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ ცნობიერების ამაღლება

პროგრესი - ამოცანის დონე:

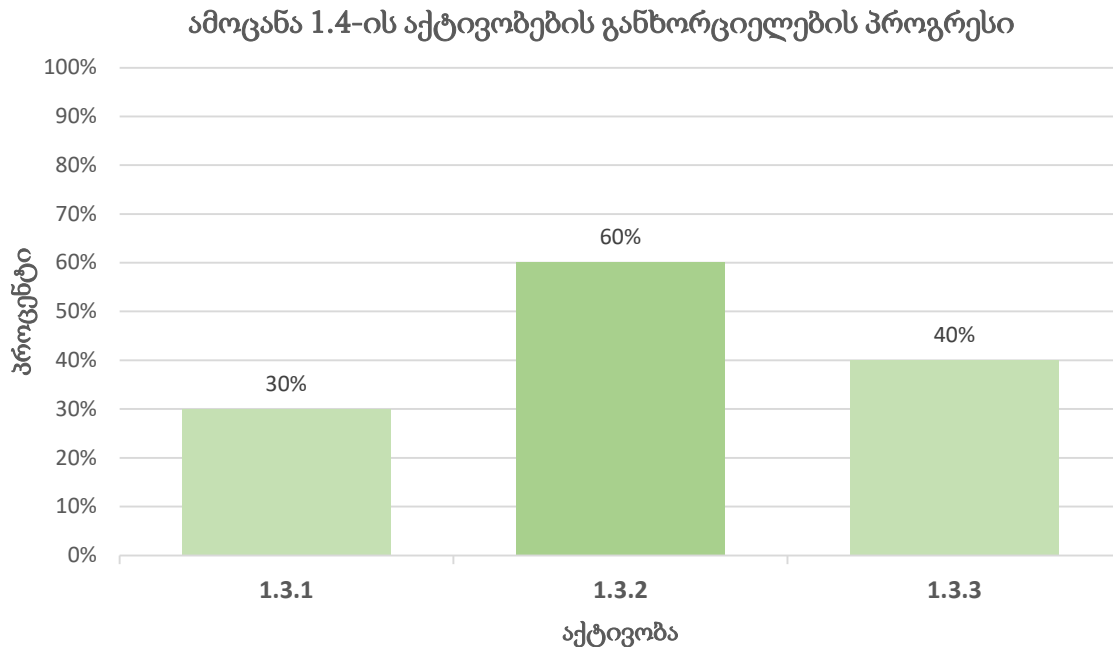
2023 წელს 1.4 ამოცანის ფარგლებში ჰაერის დაცვის საკითხებზე ჩატარდა 3 ღონისძიება და ორი ტრენინგურსი, რომელშიც ჯამში მონაწილეობა მიიღო 659-მა მონაწილემ. შესაბამისად, 1.4 ამოცანის შედეგის ინდიკატორის სამიზნე მაჩვენებელი სრულად იქნა მიღწეული.

ამოცანის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი იყო სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი 2022 წელი	სამიზნე მაჩვენებელი 2023-2025 წლები	მაჩვენებელი 2023 წლისთვის
1.4 ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	ცენტრალურ ზონაში ჩატარებული გარემოსდაცვითი ღონისძიებების მონაწილეთა რაოდენობა	230	500	659

პროგრესი - აქტივობის დონე:

ამოცანა 1.4-ის ფარგლებში დაგეგმილი 3 აქტივობიდან 1 შესრულდა მეტწილად, ხოლო 2 - ნაწილობრივ. აქტივობების შესრულების პროგრესმა კი შეადგინა 43%. აქტივობები ძირითადად განხორციელდა ადმინისტრაციული და საბიუჯეტო დაფინანსებით, გამოყოფილი 32 000 ლარიდან საანგარიშო პერიოდში დაიხარჯა 9 337 ლარი.



ამოცანის ფარგლებში 2023 წელს განხორციელდა შემდეგი მნიშვნელოვანი აქტივობები:

- ⌋ ჩატარდა 3 გარემოსდაცვითი ცნობიერების დონის ასამაღლებელი ღონისძიება, რომელშიც ჩაერთნენ მონაწილეები ცენტრალური ზონიდან. მათ შორის აღსანიშნავია სკოლის მოსწავლეების საინფორმაციო ვიზიტი ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიაში და საერთაშორისო დღე - „სუფთა ჰაერი ლურჯი ცისთვის“ ფარგლებში გამართული დისკუსია ე. რუსთავის საგანმანათლებლო სექტორის წარმომადგენლებთან.
- ⌋ ცენტრალური ზონიდან გადამზადდა 375 პედაგოგი და 222 აღმზრდელი/მეთოდისტი „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ და „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“ საგანმანათლებლო პროგრამების სასკოლო და სკოლამდელ დაწესებულებებში ინტეგრირების მიზნით. ყველა მათგანს გადაეცა შესაბამისი სახელმძღვანელო.

რისკები:

მისასაღმებელია, რომ გეგმის განხორციელების პირველივე წელს მიღწეულ იქნა ცენტრალურ ზონაში ჩატარებული გარემოსდაცვითი ღონისძიებების მონაწილეთა რაოდენობის სამიზნე მაჩვენებელი. თუმცა იმისთვის, რომ უზრუნველვყოთ გარემოსდაცვითი ცნობიერების მაღალი დონე სამიზნე ჯგუფებში (მოსწავლეები, მასწავლებლები, აღმზრდელები) აუცილებელია მსგავსი აქტივობების გაგრძელება მომავალში.

შემდეგი ნაბიჯები

2024-2025 წლებში გაგრძელდება გარემოსდაცვითი ცნობიერების დონის ამაღლების აქტივობები, რომლის ფარგლებში მოეწყობა სულ მცირე 6 ღონისძიება, ჩატარდება სულ მცირე 3 ტრენინგი და გავრცელდება 400 ცალი საინფორმაციო მასალა.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

როგორც უკვე არაერთხელ აღინიშნა, ცენტრალურ ზონაში მყარი ნაწილაკებით ჰაერის დაბინძურების პრობლემის მოგვარებისთვის მთავარ გამოწვევას ზონაში არსებული მსხვილი საწარმოო ობიექტების მიერ ჰაერდაცვითი მოთხოვნების არასათანადოდ შესრულება წარმოადგენს, რაც მოიცავს აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების გამართვისა და ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის ვალდებულებების შეუსრულებლობასაც. მისასალმებელია, რომ ცენტრალურ ზონაში არსებული 35-დან 21 საწარმომ უკვე დანერგა უწყვეტი თვითმონიტორინგის სისტემა, ხოლო 8 საწარმომ შეიძინა და უახლოეს მომავალში გეგმავს სისტემის ამოქმედებას. თვითმონიტორინგის სისტემის დანერგვა მით უფრო მნიშვნელოვანია, რამდენადაც იგი წარმოადგენს შესაბამის საწარმოებში აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების გამართვის წინაპირობასა და გარანტიას. აუცილებელია აღნიშნული პროცესის ბოლომდე მიყვანა აქტიური საზედამხედველო ღონისძიებების საშუალებით და აგრეთვე, საჭიროა თვითმონიტორინგის ელექტრონულ სისტემაში უკვე ჩართული საწარმოების მიერ მოწოდებული მონაცემების პროაქტიული მონიტორინგი, რაშიც მთავარი როლი სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს აქვს. დაინტერესებული პირების ინფორმირების მიზნით ინსპექტირების ძირითადი შედეგები უნდა გასაჯაროვდეს.

მნიშვნელოვანი აქტივობაა ასევე სავალდებულოდ შესასრულებელი ქმედებების განსაზღვრა მცირე საწარმოებისთვის, რომლებიც მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების მნიშვნელოვან წყაროს წარმოადგენენ. საჭიროა დროულად განისაზღვროს აღნიშნული ქმედებები, რათა მათი განხორციელება საქმიანობის სუბიექტებმა მოასწორონ 2025 წლის ბოლომდე.

სათანადო ყურადღება უნდა დაეთმოს მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების სხვა წყაროებსაც. საყურადღებოა, რომ ქ. რუსთავეში ქუჩების სველი წესით დასუფთავება არ მომხდარა შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალების არქონის გამო. დროულად უნდა მოხდეს შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალების შეძენა, რადგან ქუჩების სველი წესით დასუფთავება წლის მშრალ პერიოდებში მნიშვნელოვანი შემარბილებელი ღონისძიებაა მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შესამცირებლად. ასევე, ამტვერებადი სამშენებლო მასალების შენახვა-დისტრიბუციის პროცესის ზედამხედველობა 2023 წელს ძირითადად წარმოებდა ინფორმირების/გაფრთხილების ღონისძიების სახით. მომდევნო წლებში, საჭიროების შემთხვევაში გამოყენებულ უნდა იქნას კანონმდებლობით განსაზღვრული იძულების ღონისძიებები, რათა ზედამხედველობის შედეგად მიღწეულ იქნას დაბინძურების პრევენცია. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ამტვერებადი მასალის მშრალი წესით დამუშავების ფაქტების გამოვლენასა და პრევენციას.

კიდევ ერთი გამოწვევაა, ცენტრალური ზონის ქალაქებში ჰაერში აზოტის დიოქსიდის კონცენტრაციის ზღვრულად დასაშვებ ნორმაზე გადაჭარბება, რის მოსაგვარებლადაც საჭიროა დამატებითი უფრო ამბიციური აქტივობების დაგეგმვა-განხორციელება ეროვნულ დონეზე. ასეთი აქტივობები შესაძლოა დაიგეგმოს თბილისის აგლომერაციაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის გეგმის ფარგლებში.

ჰაერის ხარისხის შეფასების სისტემის გაუმჯობესების მიზნით 1.3 ამოცანის ფარგლებში დაგეგმილი აქტივობების განსახორციელებლად აუცილებელია შესაბამისი დონორული მხარდაჭერის პროექტების დროულად დაწყება და განხორციელება.

კონსოლიდირებული სტატუსანგარიში

N	მიზანი/ამოცანა	გავლენის/ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო წლისთვის	პროგრესი (აღწერა)
1	ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესება	ცენტრალურ ზონაში მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა, სადაც უმცირესი ზომის მყარი ნაწილაკების (PM ₁₀ , PM _{2.5}) საშუალო წლიური კონცენტრაცია აჭარბებს ნორმას	1	0	1	<p>ცენტრალურ ზონაში საანგარიშო სრული პერიოდის განმავლობაში განთავსებული იყო ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის 1 ავტომატური სადგური, რომელიც უწყვეტ რეჟიმში ზომავდა ატმოსფერულ ჰაერში მანე ნივთიერებებთან, მათ შორის მყარი ნაწილაკების (PM₁₀, PM_{2.5}) კონცენტრაციას. სადგური განთავსებულია ქ. რუსთავში, ბათუმის ქუჩაზე, რომლის მიხედვით PM₁₀-ის საშუალო წლიურმა კონცენტრაციამ შეადგინა 41 მკგ/მ³, ხოლო PM_{2.5}-ისამ - 24 მკგ/მ³. აღნიშნული მაჩვენებლები აჭარბებს PM₁₀-ის ზღვრულად დასაშვებ ნორმას (40 მკგ/მ³) 2.5%-ით, ხოლო PM_{2.5}-ის ნორმას (20 მკგ/მ³) - 20%-ით, თუმცა წარმოადგენს მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას 2022 წლის, საბაზისო მონაცემებთან (PM₁₀ - 55 მკგ/მ³, PM_{2.5} - 27 მკგ/მ³) შედარებით.</p>
		ცენტრალურ ზონაში მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა, სადაც NO ₂ -ის საშუალო წლიური კონცენტრაცია აჭარბებს ნორმას	4	3	4	<p>ცენტრალურ ზონაში NO₂-ის საშუალო წლიურმა კონცენტრაციამ 2023 წელს გადააჭარბა ნორმას (40 მკგ/მ³) მონიტორინგის ოთხ პუნქტზე, კერძოდ ქ. რუსთავის ორ და ქ. ხაშურისა და მარნეულის თითო-თითო ინდიკატორული დაკვირვების პუნქტებზე. ქ. რუსთავში აზოტის დიოქსიდის კონცენტრაციამ შეადგინა 54 მკგ/მ³ და 48 მკგ/მ³, ქ. მარნეულში - 57 მკგ/მ³, ხოლო ქ. ხაშურში - 49 მკგ/მ³.</p>
		ცენტრალურ ზონაში მონიტორინგის პუნქტების რაოდენობა, სადაც SO ₂ -ის, CO-ს, O ₃ -ის, Pb-ის, Cd-ის, As-ის, Ni-ის, C ₆ H ₆ -ის და C ₂₀ H ₁₂ -ის საშუალო კონცენტრაცია აჭარბებს ნორმას	0	0	0	<p>ცენტრალურ ზონაში განთავსებულ მონიტორინგის პუნქტებზე დაფიქსირებული SO₂-ის, CO-ს, O₃-ის, Pb-ის, Cd-ის, As-ის, Ni-ის, C₆H₆ -ის და C₂₀H₁₂-ის საშუალო კონცენტრაცია არ აჭარბებს ნორმას</p>

1.1	ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შემცირება	ცენტრალურ ზონაში სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მყარი ნივთიერებების მასა	18,340 ტონა	6,245 ტონა	8,800 ტონა	სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერული ჰაერის მყარი ნივთიერებების გაფრქვევა მნიშვნელოვნად, დაახლოებით 50%-ით შემცირდა და 8 800 ტონა შეადგინა. აღნიშნული ძირითადად წარმოადგენს ადგილზე არსებული სამრეწველო ობიექტების მიერ ჰაერდაცვითი მოთხოვნების უკეთ აღსრულებისა და აირმტვერდამჭერი სისტემების (ფილტრები) გამართვის შედეგს, რასაც თავის მხრივ ხელი შეუწყო გეგმის ფარგლებში საზედამხედველო აქტივობების განხორციელებამ. ამ ეტაპზე ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტ თვითმონიტორინგს დაქვემდებარებული მოქმედი 35 საწარმოდან სამინისტროს ელექტრონულ სისტემაში ჩართულია 21 საწარმო. იმისთვის რომ სრულად მიღწეულ იქნას 1.1 ამოცანის შედეგის ინდიკატორი, საჭიროა ჰაერში გაფრქვეული ნივთიერებების მასა კიდევ შემცირდეს დაახლოებით 2 550 ტონით, რისთვისაც აუცილებელია დაწესებული საკანონმდებლო რეგულაციების აღსრულების კუთხით ხარვეზების აღმოფხვრა და მსხვილი საწარმოების მხრიდან გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების პირობების შესრულება.
1.2	ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებებიდან დაბინძურების შემცირება	ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტიდან აზოტის დიოქსიდის (NO2) გაფრქვევების წლიური რაოდენობა შეწონილი ავტომობილების რაოდენობასთან	13.7 კგ/ერთ	11.5 კგ/ერთ	13 კგ/ერთ	მოცემულია მაჩვენებელი 2022 წლისათვის. 2023 წლის მაჩვენებელი გამოითვლება 2025 წლისთვის. დაზუსტდა საბაზისო 2021 წლის მაჩვენებელიც. 2022 წელს ცენტრალურ ზონაში ავტოსატრანსპორტო საშუალებათა რაოდენობა 14%-ით გაიზარდა, თუმცა არ შეცვლილა აზოტის ოქსიდების გაფრქვევების რაოდენობა, რაც ძირითადად განპირობებულია ბოლო წლებში ავტომობილთა იმპორტში ახალი და უფრო სუფთა ავტომობილების გაზრდილი წილით.
1.3	ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ჰაერის დაბინძურების ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის გაუმჯობესება	ცენტრალურ ზონაში დასახლებული პუნქტების რაოდენობა, სადაც ხორციელდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ავტომატური მონიტორინგი	1	4	1	2023 წლის 12 ოქტომბერს ქ. რუსთავში განთავსდა დამატებით ერთი ახალი ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგური N20 საჯარო სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე. შესაბამისად, 2023 წლისთვის ცენტრალურ ზონაში განთავსებულია 2 ავტომატური სადგური, ორივე ქ. რუსთავში.
1.4	ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	ცენტრალურ ზონაში ჩატარებული გარემოსდაცვითი ღონისძიებების მონაწილეთა რაოდენობა	230	500	659	1. ჰაერის დაცვის საკითხებზე ჩატარდა 3 ღონისძიება (62 მონაწილე). 2. ცენტრალურ ზონაში ჰაერის დაცვის საკითხებთან დაკავშირებულ საკითხებზე ჩატარდა ორი სახის ტრენინგკურსი (597 მონაწილე).

N	აქტივობა	აქტივობის შედეგის ინდიკატორი	პასუხისმგებელი უწყება	შესრულების ვადა	სტატუსი	პროგრესი	დეტალური პროგრესი	მოკლე აღწერა	ფერი	ბიუჯეტი 2023-2025 (ლ)	ბიუჯეტის შესრულება 2023
1.1.1	გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული იმ საქმიანობების იდენტიფიცირება, რომლებიც დაბინძურების მნიშვნელოვან წყაროს წარმოადგენენ და მათთვის კონკრეტული, სავალდებულოდ შესასრულებელი ქმედებების დადგენა მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების შემცირების მიზნით	დამტკიცებული ნორმატიული აქტი „გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვრის N17 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო/ გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი	2024 წლის II კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	10%	10%	მიმდინარეობს სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის მონაცემების ანალიზი იმ სექტორების გამოკვეთის მიზნით, რომელიც წარმოადგენს ჰაერის დაბინძურების მნიშვნელოვან წყაროს.		ადმინისტრაციული ხარჯი	ადმინისტრაციული ხარჯი
1.1.2	მშენებლობისა და ამტვერებადი სამშენებლო მასალების შენახვა-დისტრიბუციის პროცესში მყარი ნაწილაკების გაფრქვევების შემცირების მიზნით დადგენილი მოთხოვნების შესრულებაზე ზედამხედველობის გააქტიურება	ჩატარებული სულ მცირე 90 ინსპექტირება ქ. რუსთავში	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - მეტწილად შესრულდა	52%	7%	საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 152(5)-152(9) პრიმა მუხლებით გათვალისწინებული სამართალდარღვევის ფაქტების პრევენციის მიზნით, ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის მუნიციპალური ინსპექციამ ქ. რუსთავის მასშტაბით განახორციელა 7 ინსპექტირება, რომლის ფარგლებშიც ინფორმირებულ/გაფრთხილებულ იქნა ყველა ის ფიზიკური და იურიდიული პირი, რომელიც აწარმოებს ამტვერებადი მასალის დამუშავებას, განთავსებასა და ტრანსპორტირებას. ამასთან, შედგა 3 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი გამოვლენილ დარღვევის ფაქტებთან დაკავშირებით.		ადმინისტრაციული ხარჯი	ადმინისტრაციული ხარჯი
		ჩატარებული სულ მცირე 36 ინსპექტირება ბოლნისის მუნიციპალიტეტში	ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერია				33%	ბოლნისის მუნიციპალიტეტში ჩატარდა 12 ინსპექტირება.			
		ჩატარებული სულ მცირე 45 ინსპექტირება მარნეულის მუნიციპალიტეტში	მარნეულის მუნიციპალიტეტის მერია				100%	მარნეულის მუნიციპალიტეტის მერიის ზედამხედველობის განყოფილების მიერ, მუნიციპალიტეტის მასშტაბით არსებულ დანახლებებში, მშენებლობისა და ამტვერებადი სამშენებლო მასალების შენახვა-დისტრიბუციის პროცესში მყარი ნაწილაკების გაფრქვევების შემცირების მიზნით დადგენილი მოთხოვნების შესრულებაზე, განხორციელდა 70 პრევენციული სახით ინსპექტირება.			
1.1.3	ცენტრალურ ზონაში არსებული საწარმოების ინსპექტირების, მათ შორის შემოწმებების რაოდენობის გაზრდა	ცენტრალურ ზონაში წელიწადში ჩატარებული სულ მცირე 200 ინსპექტირება, მათ შორის ქ. რუსთავში ჩატარებული სულ მცირე 80 ინსპექტირება	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	31%	31%	2023 წელს ცენტრალურ ზონაში განხორციელდა 374 ობიექტის 475 ინსპექტირება, მათ შორის, 28 გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმება. მათგან განხორციელდა ქ. რუსთავში განთავსებული ობიექტების 69 ინსპექტირება. 2023 წელს განხორციელდა გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული ბენზინგასამართი სადგურების მიზნობრივი		ადმინისტრაციული ხარჯი	ადმინისტრაციული ხარჯი

		წელიწადში ჩატარებული „გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მტავრობის 2014 წლის 3 იანვრის N17 დადგენილებას დაქვემდებარებული სულ მცირე 2 სექტორის საქმიანობის სუბიექტების მიზნობრივი ინსპექტირება						ინსპექტირება. ცენტრალურ ზონაში განხორციელდა ასეთი 32 ობიექტის ინსპექტირება.			
1.1.4	ცენტრალურ ზონაში გზის საფარის გაუმჯობესება	ახლად დაგებული და აღდგენილი გზები 134,000 მ ² ფართობზე ქ. რუსთავში	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	23%	2%	საანგარიშო პერიოდში ქ. რუსთავში მიმდინარეობდა 3 საგზაო ინფრასტრუქტურული პროექტი, რომელიც ხელს შეუწყობს ტრანსპორტის ნორმალურ და უსაფრთო მოძრაობას და ფეხით მოსიარულეთა გადაადგილებას: 1) მურმან ლებანიძის ქუჩაზე გზისა და ტროტუარების მოწყობის სამუშაოები საერთო ფართობით 1937 მ ² . 2) ავხაზეთის ქუჩის რეაბილიტაციის, VII და VIII მკ/რ-ებს შორის არსებული ქუჩის რეაბილიტაციის, ნ. ლომოურის ქუჩისა და VII და VIII მკ/რ-ების დამაკავშირებელი გზების რეაბილიტაციის სამუშაოები საერთო ფართობით 32 700 მ ² . 3) ქალაქ რუსთავში, გრიგოლ ხანძთელის ქუჩის რეაბილიტაციის სამუშაოები საერთო ფართობით 10 823 მ ² . აღნიშნული პროექტების ფარგლებში სარეაბილიტაციო საავტომობილო გზის ფართობი შეადგენს 33 385 მ ² -ს, საიდანაც 2023 წელს სრულად რეაბილიტირდა 3 158 მ ² საავტომობილო გზა, ხოლო დარჩენილ მონაკვეთებზე მიმდინარეობს სამუშაოები.	14,100,000	908,856	
		ახლად დაგებული და აღდგენილი გზები 40,000 მ ² ფართობზე ბოლნისის მუნიციპალიტეტში	ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერია				90%	საანგარიშო პერიოდში ქ. ბოლნისში მოეწყო 36 000 მ ² საავტომობილო გზა შემდეგ ქუჩებზე: 500 ბოლნელის ქუჩა, ჭავჭავაძის ქუჩა, ოჩიკიძის ქუჩა, წერეთლის ქუჩა, სოხუმის ქუჩა, ვაჟა ფშაველას ქუჩა. მშენებელ კომპანიასთან ხელშეკრულების შეწყვეტის გამო დასაგები დარჩა 4000 მ ² გზა წმინდა ნინოს ქუჩაზე.	7,284,800	6590723	
		ახლად დაგებული და აღდგენილი გზები 62,000 მ ² ფართობზე მარნეულის მუნიციპალიტეტში	მარნეულის მუნიციპალიტეტის მერია				30%	2023 წელს, ადგილობრივი ბიუჯეტიდან, მარნეულის მუნიციპალიტეტის 12 დასახლებაში (ზაიდარი, მოლაოლი, წერაქვი, სიონი, ქალაქი მარნეული ზაზრის მიმდებარე ტერიტორია, კასუმლო, სადახლო, დამია-გეურარხი; წერეთელი; საიმერლო; შულავერი; ცოფი) განხორციელდა გზის საფარის გაუმჯობესების სამუშაოები, რომლის ფარგლებში ახლად დაგებული და აღდგენილი იქნა 12 423 მ ² გზის საფარი. აგრეთვე, სოფლის მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში, მუნიციპალიტეტის 11 სოფელში (ბურმა; ჯანხომი; მოლაოლი; ზემო ყულარი; იმირჭალა; გაჯისაქენდი; ყუდრო; ხულდარა; ბრდაზორი; ახკერპი; ვერხვიანი) რეაბილიტირდა 5917 მ ² გზის საფარი. შედეგად, სულ საანგარიშო პერიოდში გაუმჯობესდა 18 340 მ ² გზის საფარი.	31,197,700	4969293.08	
1.1.5	ქ. რუსთავში სველი წესით დასუფთავებული ქუჩების სიგრძის გაზრდა	ქ. რუსთავში ყოველწლიურად სველი წესით დასუფთავებული ქუჩები სულ მცირე 5,000 კმ სიგრძეზე	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	არ დაწყებულა	0%	0%	სველი წესით ქუჩების დასუფთავება არ განხორციელებულა შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალების არქონის გამო.	75000	0	
1.1.6	რუსთავის ჭალის ტყის აღდგენის გეგმის მომზადება	მომზადებულია რუსთავის ჭალის ტყის აღდგენის გეგმა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის	2023 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - მეტწილად შესრულდა	60%	60%	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო შედეგით განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს (SIDA) დაფინანსებით ახორციელებს პროექტს „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველო“, რომლის ფარგლებში განხორციელდა რუსთავის ჭალის ტყეების	59999	35999.4	

			მეურნეობის სამინისტრო/ზიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი					მდგომარეობის შესწავლა და საზღვრების დაზუსტება. ასევე, საპროექტო ტერიტორიისთვის (3203ა) მომზადდა რუსთავის ჭალის ტყის განვითარების სტრატეგია. სტრატეგიის საბოლოო დოკუმენტი წარმოდგენილია სამინისტროში. რუსთავის ჭალის ტყის 160 ჰა-სთვის მომზადდება ტყის განვითარებისა და აღდგენის დეტალური გეგმა.			
1.1.7	ქ. რუსთავის მომიჯნავე იაღლუჯის მთის ფერდობის ნაწილობრივი გატყიანებისთვის ნერგების დარგვა	დარგულია სულ მცირე 1000 ძირი ხე-მცენარე	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	12%	12%	იაღლუჯის მთის ფერდობზე 2023 წელს დაირგო ადგილობრივ სანერგე მეურნეობაში გამოყვანილი 120 ძირი ხე-მცენარე.		31500	0
1.1.8	მარნეულის მუნიციპალიტეტში რეაბილიტირებულ / აშენებულ სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში (საბავშვო ბაგა-ბაღებში) შეშის მოხმარებიდან ამოღება უფრო სუფთა ენერჯის გამოყენების გზით	მარნეულის მუნიციპალიტეტში რეაბილიტირებულია / აშენებულია 3 სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულება (საბავშვო ბაგა-ბაღი) და დამონტაჟებულია უფრო სუფთა ენერჯიაზე (მაგ. ბუნებრივ გაზზე, თხევად საწვავზე) მომუშავე გათბობის სისტემა	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	10%	10%	აქტივობა მოიცავს Design-Build-ის მეთოდით, მარნეულის მუნიციპალიტეტის ქალაქ მარნეულში, სოფელ წერეთელში და სოფელ შულავერში 180 ბავშვზე გათვლილი საბავშვო ბაღების მშენებლობას. საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა სოფელ წერეთელსა და სოფელ შულავერში საბავშვო ბაღების საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაცია და დაიწყო მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოები.		10416000	3124800
1.2.1	ფეხით გადაადგილების დამატებითი ინფრასტრუქტურის მოწყობა ცენტრალურ ზონაში	განახლებული ტროტუარი 60,000 მ² ფართობზე ქ. რუსთავში	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	21%	18%	საანგარიშო პერიოდში ქ. რუსთავში მიმდინარეობდა ფეხით გადაადგილების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების 2 პროექტი: 1) რუსთაველის ქუჩის რეაბილიტაციის სამუშაოები საერთო ფართობით 8 600 მ². რომელიც გულისხმობს არსებული ტროტუარების დემონტაჟს და სანაცვლოდ ახლის მოწყობას დაწესილი ბეტონის ვილებით, 2) რეაბილიტაციის სამუშაოები გმირთა მოედნიდან რუსთავის ცენტრალურ პარკამდე საერთო ფართობით 12 995 მ². აღნიშნული პროექტების ფარგლებში 2023 წელს მოეწყო დაახლოებით 10500 მ² ტროტუარი, ხოლო დარჩენილ მონაკვეთებზე მიმდინარეობს სამუშაოები.		4400000	727350.63
		განახლებული ტროტუარი 4,000 მ² ფართობზე ბოლნისის მუნიციპალიტეტში	ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერია					75%			
1.2.2	ველოსიპედით გადაადგილების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება ქ. რუსთავში	მოწყობილი ახალი ველოსიპედები 6,500 მ² ფართობზე	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	1%	1%	ქ. რუსთავში მიმდინარეობს აფხაზეთის ქუჩის რეაბილიტაციის, VII და VIII მკ/რ-ებს შორის არსებული ქუჩის რეაბილიტაციის, ნ. ლომოურის ქუჩისა და VII და VIII მკ/რ-ების დამაკავშირებელი გზების რეაბილიტაციის სამუშაოები, რომლის ფარგლებში მოეწყობა 2 303 მ² საველოსიპედო ბილიკი. აგრეთვე, გმირთა მოედნიდან რუსთავის ცენტრალურ პარკამდე ტერიტორიის რეაბილიტაციის სამუშაოების ფარგლებში მოეწყობა 1 628 მ² საველოსიპედო ბილიკი.		705000	151622
		მოწყობილი ველოსიპედის პარკირების სულ მცირე 45 ახალი პუნქტი						2023 წელს ქალაქის ტერიტორიაზე მოეწყო ველოსიპედის პარკირების 2 პუნქტი.			

1.2.3	ცენტრალურ ზონაში მუნიციპალური ავტობუსების გაჩერებების რეაბილიტაცია/კეთილმოწყობა	დამატებით რეაბილიტირებული/კეთილმოწყობილი სულ მცირე 58 გაჩერება ქ. რუსთავში	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	30%	28%	ქ. რუსთავში მოეწყო 16 გაჩერება შემდეგ მისამართებზე: მე-17 მ/კრ. N28-ის მიმდებარედ და მოპირდაპირედ, თავგორაშვილის ქუჩაზე N26 სკოლის მიმდებარედ და მოპირდაპირედ, თავგორაშვილის ქუჩა N8-ის მიმდებარედ და მოპირდაპირედ, მესხიშვილის ქ. N14-ის მიმდებარედ, კლდიაშვილის ქ. N17-ის მიმდებარედ, მელიქიშვილის ქუჩაზე N18 სკოლის მიმდებარედ, ფიროსმანისა და სპორტის ქუჩების კვეთასთან, ფიროსმანის ქ. N19 მ/ტ-თან, ფიროსმანის ქ. N16-ის, N30-ისა და N31-ის მიმდებარედ.		200000	8668
		დამატებით რეაბილიტირებული/კეთილმოწყობილი 3 გაჩერება ბოლნისის მუნიციპალიტეტში	ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერია				100%	ქ. ბოლნისში სხვადასხვა ლოკაციაზე გაკეთდა 3 ახალი გაჩერება. კოსტავას ქუჩა, ფარნავაზ მეფის ქუჩაზე, სულხან საბას ქუჩა		60000	44521
		დამატებით რეაბილიტირებული/კეთილმოწყობილი 2 გაჩერება მარნეულის მუნიციპალიტეტში	მარნეულის მუნიციპალიტეტის მერია				0%	2023 წელს, მარნეულის მუნიციპალიტეტში არ განხორციელებულა ავტობუსების გაჩერებების კეთილმოწყობა, თუმცა აღნიშნული აქტივობა შესრულდება სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული შესრულების ვადის შესაბამისად.		40000	0
1.2.4	ელექტრომობილების დამტენი ინფრასტრუქტურის მოწყობა ქ. რუსთავში	დამატებით განთავსებული 8 დამტენი მოწყობილობა	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	არ დაწყებულა	0%	0%	2023 წელს გაიცა სამშენებლო ნებართვები, რომლებიც საცხოვრებელი კომპლექსსა და კორპუსის პარკინგზე გულისხმობს ელექტრომობილების დამტენების დამონტაჟებას. აღნიშნული სამშენებლო პროექტები ამ ეტაპზე დაწყებით ფაზაში.		200000	
1.2.5	ქ. რუსთავში ავტონაბოლქვის გზებზე კონტროლის დანერგვა	აღჭურვილი 1 საპატრულო ეკიპაჟი; შემენილი 1 ავტოსატრანსპორტო საშუალება და გამონაბოლქვის მზომი 1 ხელსაწყო; დატრენინგებული გზდ-ს 3 თანამშრომელი	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი	2023 წლის IV კვარტალი	განხორციელდა	100%	100%	2023 წლის 4 სექტემბრიდან ქ. რუსთავში ხორციელდება ავტოსატრანსპორტის გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლი. ამ მიზნით, 1 ეკიპაჟისთვის შეძენილი იქნა სპეციალური ავტოსატრანსპორტო საშუალება, რომელიც აღჭურვა გამონაბოლქვის გამზომი აპარატურით და სხვა საჭირო ხელსაწყოებით. 2023 წლის 14 – 31 აგვისტოს ჩატარდა ტრენინგები სატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლის თემაზე, სულ დატრენინგდა 27 თანამშრომელი, მათ შორის, რუსთავში მოძრავი პატრულირების ეკიპაჟის წევრები - სულ 3 თანამშრომელი. გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ 4 სექტემბრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით, ქ. რუსთავში გამოწერილია 430 საჯარიმო ქვითარი ხილული გამონაბოლქვის მქონე სატრანსპორტო საშუალების მართვისთვის ან სხვა პირისთვის სამართავად გადაცემისთვის.		113800	113800
1.2.6	ცენტრალურ ზონაში საერთაშორისო მნიშვნელობის გზებზე სატვირთო ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის კონტროლის დანერგვა	გახსნილი სულ მცირე ერთი შემოწმების პუნქტი	სსიპ - სახმელეთო ტრანსპორტის სააგენტო	2025 წლის II კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	10%	10%	საქართველოს მთავრობაში წარდგენილია „საგზაო მოძრაობის შესახებ“ საქართველოს კანონსა და საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში ცვლილების შეტანის თაობაზე კანონპროექტები, რომელიც ითვალისწინებს საერთაშორისო მნიშვნელობის გზებზე სატვირთო ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის კონტროლის შემოღებას.		2500000	0
1.2.7	საავტომობილო საწვავის ხარისხის კონტროლის განხორციელება ცენტრალურ ზონაში	ცენტრალური ზონის ფარგლებში ყოველწლიურად აღებული საწვავის (ბენზინი, დიზელი) სულ მცირე 20 სინჯი და	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	33%	33%	2023 წელს ცენტრალური ზონის ფარგლებში საავტომობილო საწვავის ხარისხის კონტროლირებით განსაზღვრულ ნორმებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, შერჩევითი წესით განხორციელდა ბენზინისა და დიზელის სინჯების აღებისა და ლაბორატორიული კვლევის პროცედურები 34 ობიექტიდან, მათ შორის 7 ნავთობსაცავიდან და 27 ავტოგასამართი სადგურის რეზერვუარებიდან.		120000	50685

		ჩატარებული ლაბორატორიული ანალიზი										
1.2.8	ცენტრალურ ზონაში ახალი მწვანე ნარგავების განთავსება	ქ. რუსთავში დარგული 3,350 ძირი ხე-მცენარე	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - მეტწილად შესრულდა	85%	100%	ქ. რუსთავში, სხვადასხვა ლოკაციაზე, 2023 წლის განმავლობაში დაირგო 3 499 ძირი ხე-მცენარე. კერძოდ ნარგავები განთავსდა შემდეგ ლოკაციებზე: ლეონიძის სკვერი, კოსტავას გამზირი, მესხიშვილის ქ. N11, თეატრის უკანა სკვერი, მეგობრობის გამზირის კუნძულები და პოლიციის მ/ტ, იუსტიციის სახლის წინ, ტყე-ჭალა, რჩეულიშვილის სკვერი, ფალიაშვილის გზაგამყოფი, ჩეხოვის სკვერი, შარტავას მოედანი, თამარ მეფის მოედანი, მე-19 მ/რ, თოდრიას ქ., მესხიშვილის ქ., შენგებელთა ქ., თეატრის მიმდებარედ (უკან/წინ), N44 ბაგა-ბაღი, კულტურის და დასვენების პარკი, მესხიშვილის სკვერი, დ. გარეჯის ქ., მე-12 მ/რ, თბილისის ქუჩის შუა ზოლი, 21-ე მ/რ, N34 ბაგა-ბაღი, ქოლგების ქ., შარტავას ბიუსტის მ/ტ, შარტავას გამზირი, ლომოურის ქ., სასტუმროს მ/ტ, მუნიციპალური სერვისების ცენტრის მ/ტ, ქაშაკაშვილის ქ., რჩეულიშვილის ქ., 9 ძმის ქუჩის წრიული, ჩიკავის სკვერი, ფალიაშვილის ქ., ლერმონტოვის ქ., მე-18 სკოლა, კლდიაშვილის ქ. (მედიათევის მ/ტ).	167500	118560		
		ბოლნისის მუნიციპალიტეტში დარგული 1,000 ძირი ხე- მცენარე	ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მერია				30%	ბოლნისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაირგო 300 ძირი ხე- მცენარე.	25000	8000		
		მარნეულის მუნიციპალიტეტში დარგული 500 ძირი ხე- მცენარე	მარნეულის მუნიციპალიტეტის მერია				60%	2023 წელს ქ. მარნეულში არსებულ 2 სკვერში („კიდევაც დაიზრდებიან“ ბეგის მიმდებარედ; მერიის მიმდებარედ) განხორციელდა 301 ახალი მწვანე ნარგავის განთავსების/დარგვის სამუშაოები.	20000	145820		
1.2.9	ცენტრალურ ზონაში ახალი რეკრეაციული ზონების შექმნა და არსებული რეკრეაციული ზონების რეაბილიტაცია	ქ. რუსთავში მოწყობილი სულ მცირე 3 ახალი რეკრეაციული ზონა და რეაბილიტირებული სულ მცირე 4 რეკრეაციული ზონა	ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერია	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - მეტწილად შესრულდა	57%	14%	ქ. რუსთავში 21-ე მკ/რ-ში N7, N8 და N9 კორპუსების მიმდებარედ მოეწყო სკვერი საერთო ფართობით 3 486 მ². სკვერში მოეწყო საფეხმავლო ბილიკები, საბავშვო მოედანი ატრაქციონებით, სპორტული მოედანი ტრენაჟორებით და შეკეთდა მინი სტადიონი. მოეწყო ახალი დეკორატიული კეთილმოწყობილი ფანჯატურები, გაზონებში შეტანილ იქნა ნაყოფიერი მიწა და დაიგო საბაღე გაზონი (ბელტი). ასევე დაირგო 142 ერთეული დეკორატიული ხე-მცენარე.	11000000	414088.0 6		
		მარნეულის მუნიციპალიტეტში მოწყობილი და რეაბილიტირებული სულ მცირე 6 რეკრეაციული ზონა	მარნეულის მუნიციპალიტეტის მერია				100%	საანგარიშო პერიოდში ქ. მარნეულში არსებულ სკვერში „კიდევაც დაიზრდებიან“ განხორციელდა რეაბილიტაციის სამუშაოები. ასევე, სოფლის მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში მარნეულის მუნიციპალიტეტის 11 სკვერში (გიულბაღი; წერაქვი; სიონი; ქვემო ყულარი; წითელი სოფელი; დაშტაფა; არაფლო; ენიქენდი; ხუტორ-ლეშადინი; ამბაროვკა; დიდი ბეგლიარი) დასრულდა რეკრეაციული ზონების მოწყობის/რეაბილიტაციის პროცესი. სულ 2023 წელს, შეიქმნა და რეაბილიტირდა 12 რეკრეაციული ზონა მარნეულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე.	2605000	824394.0 5		
1.3.1	ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ავტომატური მონიტორინგის ქსელის გაფართოება	განთავსებული სულ მცირე 4 ახალი ავტომატური სადგური (ქ. რუსთავში, ქ. ბოლნისში, ქ. გორში და სოფ. თაზაქენდში)	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	25%	25%	2023 წელს შედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით ქ. რუსთავში განთავსდა დამატებით ერთი ახალი ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგური N20 საჯარო სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე.	2140196	345,014.5 8		

1.3.2	ცენტრალურ ზონაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გრავიმეტრული ხელსაწყოების რაოდენობის გაზრდა	ცენტრალურ ზონაში განთავსებული სულ მცირე 4 ახალი გრავიმეტრული ხელსაწყო (რუსთავში, ბოლნისში, გორში და თაზაქენდში)	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	25%	25%	2023 წელს შედეგითი საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით ქ. რუსთავში განთავსდა დამატებით ერთი ახალი ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგური N20 საჯარო სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე. ავტომატურ სადგურში ასევე დამონტაჟებულია გრავიმეტრული ხელსაწყო.		781662	146,731.05
1.3.3	ცენტრალური ზონის ჰაერის ხარისხის მოდელის შემუშავება	შემუშავებულია ცენტრალური ზონის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მოდელი	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო	2025 წლის IV კვარტალი	არ დაწყებულა	0%	0%			100000	
1.3.4	ქ. რუსთავში მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების წილის დადგენის შესახებ კვლევის ჩატარება	ჩატარებული კვლევა ქ. რუსთავში მყარი ნაწილაკებით დაბინძურების წილის დადგენის შესახებ	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო	2025 წლის IV კვარტალი	არ დაწყებულა	0%	0%			200000	
1.3.5	ინდიკატორული მონიტორინგის დამატებითი პუნქტების ამოქმედება	ამოქმედებულია ინდიკატორული მონიტორინგის სულ მცირე 2 ახალი პუნქტი	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო	2023 წლის IV კვარტალი	განხორციელდა	100%	100%	2023 წელს განხორციელდა ინდიკატორული გაზომვების 4 ეტაპი ქ. გარდაბანის ორ პუნქტში. გაზომვების შედეგები ხელმისაწვდომია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალზე - air.gov.ge.		2093	2090.52
1.3.6	ქ. რუსთავის მოსახლეობის ექსპოზიციის შეფასება მავნე ნივთიერებების (PM10, PM2.5, NO2) ჭარბი კონცენტრაციებისადმი	შემუშავებული კვლევის პროტოკოლი და ჩატარებული კვლევა	სსიპ - ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი	2024 წლის II კვარტალი	მიმდინარე - მეტწილად შესრულდა	70%	70%	ევროკავშირის დამოხილებების პროექტის „ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების პრაქტიკის გაუმჯობესების ხელშეწყობა საქართველოსთვის, საფრანგეთის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ინსტიტუტის ჩართულობით ჩატარებული იქნა ქ. რუსთავის 30+ მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე ჰაერის დაბინძურების ზემოქმედების საპილოტე კვლევა, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის რაოდენობრივი კვლევის ინსტრუმენტის - AirQ+ გამოყენებით. მიმდინარეობს კვლევის შედეგების ანგარიშის მოზადება, რომელიც წარედგინება პროექტის მმართველ კომიტეტს განხილვისა და ანგარიშის გავრცელების სტრატეგიის შესათანხმებლად.		208000	143090
1.3.7	ჰაერის დაბინძურების მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შეფასების ინდიკატორების კომპენდიუმის შემუშავება	კომპენდიუმი დამტკიცებულია საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის გაიდლაინის სახით	სსიპ - ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი	2025 წლის IV კვარტალი	არ დაწყებულა	0%	0%			10000	0

1.4.1	გარემოსდაცვითი, მათ შორის ჰაერის დაცვის საკითხებზე საინფორმაციო და საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებელი ღონისძიებების განხორციელება	ჩატარებული სულ მცირე 10 ღონისძიება, მ.შ. 6 შეხვედრა და 4 სხვა სახის აქტივობა	სსიპ - გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	30%	30%	საანგარიშო პერიოდში სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ორგანიზებით ჩატარდა 3 გარემოსდაცვითი ცნობიერების ღონისძიება: 1. საინფორმაციო შეხვედრა ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიაში, სადაც მცხეთის მუნიციპალიტეტის N1 საჯარო სკოლის მოსწავლეები გაეცნენ სინჯების აღების, მიღებული შედეგებისა და ანალიზის ჩატარების პროცედურებს (19 მონაწილე). 2. საერთაშორისო დღე - „სუფთა ჰაერი ლურჯი ცისთვის“ ფარგლებში ქ. რუსთავის საგანმანათლებლო სექტორის წარმომადგენლებთან გაიმართა დისკუსია (43 მონაწილე). 3. საინფორმაციო სახის ცნობიერების ასამაღლებელი პოსტები გავრცელდა ცენტრის ოფიციალური სოციალური ქსელის საშუალებით შემდეგ მწვანე დღეებთან დაკავშირებით: საერთაშორისო დღე - „სუფთა ჰაერი ლურჯი ცისთვის“ 2 საინფორმაციო პოსტი (7699 reach), დღე ავტომობილების გარეშე (1209 reach), ოზონის შრის დაცვის მსოფლიო დღე (1857 reach), ნულოვანი ემისიების დღე (2170 reach)		12000	0
1.4.2	ჰაერის დაცვის თემატიკასთან დაკავშირებული საინფორმაციო მასალების მომზადება და გავრცელება	დაბეჭდილი და გავრცელებული 1000 ცალი საინფორმაციო მასალა	სსიპ - გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - მეტწილად შესრულდა	60%	60%	1. 2023 წელს ცენტრალური ზონაში მცხოვრებ 375 პედაგოგს გადაეცა და მზამარე სახელმძღვანელო „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“. სახელმძღვანელოების კრებული მოიცავს გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების მნიშვნელოვან საკითხებს და მარტივად ადაპტირებადია დაწყებითი კლასების (I-VI კლასი) მოსწავლეებისთვის. კრებულში ერთ-ერთი სახელმძღვანელო ეძღვნება ჰაერის დაცვას და ბინძურებისგან. 2. პროგრამა „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“ მიზნად ისახავს ბაღის აღმზრდელების/მეთოდისტების ცნობიერების ამაღლებას გარემოსდაცვითი განათლების მიმართულებით ტრენინგების ჩატარების გზით. განახლებული პროგრამა ფარავს ისეთ თემებს, როგორებიცაა - სათბურის აირები, სათბურის ეფექტი, ატმოსფერო, ჰაერის ცირკულაცია და ა.შ. ცენტრალური ზონიდან აღნიშნული ტრენინგკურსით გადამზადებულ სკოლამდელი აღზრდის 222 აღმზრდელს/მეთოდისტს გადაეცა აღნიშნული სახელმძღვანელო.		10000	4904
1.4.3	გარემოსდაცვით საკითხებზე, მათ შორის ჰაერის დაბინძურების თემაზე ტრენინგების ჩატარება სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის	ჩატარებული 5 ტრენინგი	სსიპ - გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი	2025 წლის IV კვარტალი	მიმდინარე - ნაწილობრივ შესრულდა	40%	40%	1. „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ პროგრამის სასკოლო სივრცეში ინტეგრირების მიზნით, დაწყებითი საფეხურის პედაგოგებისა გადამზადების პროცესი აქტიურად გრძელდება. კურსის ერთ-ერთი თემა ეძღვნება ჰაერის დაცვას დაბინძურებისგან და მის ფარგლებში 2023 წელს ჯამში 375 პედაგოგი გადამზადდა ცენტრალური ზონიდან. 2. პროგრამა „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“ მიზნად ისახავს ბაღის აღმზრდელების/მეთოდისტების ცნობიერების ამაღლებას გარემოსდაცვითი განათლების მიმართულებით ტრენინგების ჩატარების გზით. პროგრამის ერთ-ერთი თავი - კლიმატის ცვლილება ფარავს ისეთ თემებს, როგორებიცაა - სათბურის აირები, სათბურის ეფექტი, ატმოსფერო, ჰაერის ცირკულაცია და ა.შ. ცენტრალური ზონიდან აღნიშნული ტრენინგკურსი სკოლამდელი აღზრდის 222 აღმზრდელს/მეთოდისტს გაიარა.		10000	4433